

Р1949 II 456.1

Губавитъ Михаило

МУДРЫЙ ИГУМАНЪ.

Обѣта ѡча Шкѣрсти ми потѣиса, владнш мое
иждѣихъ житіе, на богатство неиздѣкаемое взи-
раи щедрѣтѣ твоихъ Спсе: нынѣ шбнищавшее
мое да не презриши сѣрдце: тебѣ во Гди ѹми-
леніемъ зовѣ: согрѣшихъ на нво, и предъ тобою.

Съ благословомъ Архієпископа Београдскогъ
и Митрополита Србскогъ Господина Михайла

У БЕОГРАДУ.

Изменима Книгопечатнѣ Н. Стефановиѣа.

1863.

Цена: 2557

С Л О В О

СТАГѠ ІѠАННА ЗАЛТОУСТАГѠ,

Ѡ страсѣ Бжїи, и Ѡ еже какш во стѣкѣ Бжїи
Цркви стоати со страхомз и блгочїніемз, и
лице своє крестити крѣтобразнш.

Мнози оубш нескѣгласи махающе по лице сво-
емѣ рѣкою, твораше крестатса, все трѣжда-
ютса: занеже не исправляютз истовш крѣта на
лицѣ своемз, томѣ во маханїю бѣси радѣютса.
А еже ктѣ крѣтитса истовш, покладѣа рѣкѣ
свою на челѣ, и на животѣ, и на правомз ра-
мѣ, и потѣмз на лѣвомз, тѣ аггѣли зрѣше ве-
селѣтса, истиннаго крѣта воображаема на ли-
цахз ихз. И аггѣлз Гднѣ написѣетз тогда вхо-
дѣщыа въ црковь Гдню со страхомз, и съ вѣ-
рою. Да аще ктѣ пришедз въ црковь стоитз
со страхомз, и со оумилѣніемз поклонѣніе тво-
рѣако образѣ Бжїю, тѣи воспрїиметз шпѣщенїе
грѣхѣвз, и мѣть Бжїю. Аще ли безъ страха,
тѣ таковѣи бѣльшїи грѣхз полѣчївз шѣхѣдитз.
Тѣмже и мы вшедше въ црковь, стоимз со
страхомз, чающе Ѡ Бга великїа мѣти, въ сїи
вѣкз и въ вѣдѣщїи. Емѣже слава, нынѣ и прї-
снш и во вѣки вѣкѣвз.

10111111

11

1. *

Прекрасни су закони, које царъ издае и обьявлюе своима подайницима, алъ су више царствене нѣгове заповеди, које издае войницима. Па, као што войници пазе на те войничке заповеди; такє да пази и добро упамти онай, кои жели горнѣгъ и великогъ чина, кои оѣе да буде свагда войникъ Христовъ, да пази и упамти ове велике речи: Аще кто мнѣ служитъ, мнѣ да послѣдуетъ; и идѣже есмь азъ, ту и слуга мой будетъ (Іоан. 12 стих. 26). А где е царъ Христосъ? Онъ е безъ сумнѣ на небу. Тамо и ты, войниче, дужанъ си да тежишь. Заборави о свакој неги и спокойству на земљи.

Ни ко одъ войника не зида себи куѣу, не купуе землѣ, не тргуе да се тимъ обогати. Никтоже воинъ бывая, обязуется куплями житейскими. да воеводѣ угоденъ будетъ (2 Тим. 2 стих. 4), Све што е нужно за издржанѣ свое, войникъ добія одъ цара, онъ нема потребе да се самъ брине за свою рану, нити онъ за то води бригу. Нѣга по царской заповеди свуда примгю и снабдеваю, онъ нема потребе да се труди као остали люди за свой домъ. За нѣга е на широкомъ полю шатра. спремлѣна му е колико е одъ потребе рана и пѣѣа вода. Онъ толико спавати може, колико тражи природа. Има онъ толико труда, колико други немаю, научава се на зиму и вруѣнѣу, непрекидно е у послу и раду. Часъ е у битки съ непріятельима, часъ е у великой опасности, више пута гле-

* Ово су слова св. Василія великогъ изъ кнѣиге о подвижничеству.

да очима смръть, но смръть славно. Онъ е у почести и добія дарове царске. Тежакъ му е животъ за време рата, аль му е и животъ лепъ и сянь за време мира. А каква е награда за храбрость, каква ли круна за указане лепе заслуге? Онъ добія началство, постае другъ царевъ, свагда су му врата царска отворена, царъ му пружа руку, изъ кое прима награде и одличія, добія власть надъ подчинѣнима и има пристуца да за пріятель и друге ходатайствуе.

Дакле войне Христовъ, узми примеръ, угледай се на дѣла людска, на размисли о вечнимъ благама. Реши се да проводишь животъ изванъ свое куће, изванъ дружства, безъ користи земальски. Постани независанъ, одрекавши се одъ свію светски брига; да те не веже ни желя за женомъ, ни старанъ о деци; ерь то ніе могуће ономе, кои оће да воюе Богу. Оружія бо воинства нашего не плотская, но силна Богомъ (2 Кор. 10 стих. 4). Да те не побеђуе тѣлесна природа, да те не притеснява противъ твоє волъ, да те не чини слободнога робомъ. Брини се да оставишь децу не на земљи, него да ѿ уведешъ на небо; немой да се плотскимъ супружествомъ вежешъ, него жели свезе духовне, началствуй надъ душама, рађай децу духовно. Угледай се на небесногъ жениха, побеђуй и надвлађуй невидиме неприятель, ратуй са началами и властми (Еф. 6 стих. 12). Но найпре изгони ѿ въ свое душе, да немаю у нъой места, терай изъ свога ерца оне, кои ту траже склониште, да бы те приволели да ѿ чувашъ и бранишь своимъ словомъ. Побеђуй помисле, кои устаю противъ вѣре Христове. Речима цунима побожности воюй са нечастивим и лукавимъ мислима, ерь е речено: помышленія низлагающе, и всяко возношеніе взимающееся на разумъ божій (2 Кор. 10 стих. 4. 5). Найвише се поверавай десница великога цара, коя чимъ се укаже доводи у страхъ тако, да одма

беже вражеске силе. Ако нѣму буде угодно, да ты осведочишь храбрость у опасностима и када буде нѣгова воля, да свое воинство поведе на битку са войскомъ непріятельскомъ; тада се и ты ту наѣи, непожали труда при ратованю, буди непоколебимъ душою уредь опасности, драговольно прелази изъ землѣ едне у другу, изъ єдногъ на друго море. Єрь е речено: Єгда гонятъ вы, бѣгайте изъ града во градъ (Мат. 10 стих. 23). И ако се появи потреба да доѣшь на судъ, да предстанешъ старешинама, да изиѣшь предъ разяренъ народъ, да видишь страшный погледъ извршителя казни, да чуешъ дивльїй гласъ нѣговъ, да су предъ очи твоє изнесли орудїя са коима ѣе те мучити, да те ставляю на муке, подвизавай се мужественно до края, до саме смрти. Нигда не губи вѣру, но свагда имаи предъ очима Исуса Христа, кои е за тебе све то претрпїо, па знаи да си и ты дужанъ све то трпети ради Христа. И овако ѣешъ победити, зато, што си пошао за победившимъ царемъ, кои оѣе да и ты будешъ участникъ у нѣговой победи.

Ако и умрешъ, опетъ неѣешъ быти побеѣенъ, него ѣешъ башъ тиме в одржати савршену победу, почемъ си до конца свога сачувао у себи истину непоколебиму и одважность за истину не променѣну. И преѣи ѣешъ одъ смрти у вечанъ животъ; одъ безчестїя, коє ти наносише люди, преѣи ѣешъ къ слави, кою ти дає Богъ: избави ѣешъ се патный и мука, коє си на свету иодносіо, а наѣи ѣешъ вечно спокойство са ангелима. Земля те нїє примала у брой свои граѣана, аль ѣе те примити небо; светъ те е гонїо аль ѣе те ангели узети и представити Христу, бы ѣешъ наименованъ за друга, и чуѣешъ ову одвеѣь желѣну похвалу: добръ, благїй рабе и вѣрный, воине доблестный, подражателю владикинъ, послѣдователю царевъ: я ѣу те наградити са своима даровима, я ѣу испунити твоє молбе, єрь си ты слушао

мов речи, заповеди и совѣте.“ Кадъ будешъ просіо спасеніе утруѣеной браћи, единовеннима и извршительнима свештене любви, доби ѣшъ одъ цара участіе у благама. Пева ѣшъ вечно радостну песму, изиѣи ѣшъ предъ ангеле и са победнимъ венцемъ стаяти у средини нѣовой, подъ државомъ царскомъ, царуюѣи надъ тварима и блажено ѣшъ вечновати у лику блаженства. Ако усхте да те и после подвига остави іошъ у свету, да извршишъ и веѣе победе и многе друге спасешъ одъ невидимы и видимы врагова; то ѣшъ и на земљи имати велику славу; поштованъ ѣшъ быти одъ другога и пріятеля, кои ѣе у теби наѣи свога заступника, помоѣника и доброгъ молитвеника. Ёдни ѣе ти давати рану, као одличномъ воину; други ѣе те поштовати као мужественогъ ратника; неки ѣете съ радошћу поздравляти и предусретати, примаюѣи те, као што вели апостоль, якоже ангела божіа, яко Христа Іисуса (Гал. 4 стих. 14). Овакви су и слични овима узори воеваня божіегъ. 06

Ово се слово тиче не само мужски лица; него и жена, кое воюю за Христа, и кое се уписую у воинство збогъ душевногъ мужества а не одбіаю се збогъ тѣлесне немоѣи. И заиста су се млоге жене одликовале подеднако съ мужевима, па быле су и такве жене, кое су се више одликовале на полю духовногъ ратованя. Такве су оне жене, кое саставляю ликъ дѣвственнца, такве су и оне, кое блистаю подвизима исповеданя Христове вѣре и мученице, кое добише венце за нечувено страшне муке, кое за Христа претрпеше. И у време живота на земљи Спасителя, ишле су за нѣимъ и жене и люди. И єдни и други служише Спасителю.

Почемъ су овакве велике награде, кое су спремлѣне ратницима Христовимъ; то нека желе ово и отцеви синовима и матере кѣерима. Нека родители доводе свою децу на ово, тѣшеѣи се са вечнимъ на-

деждама заедно съ децомъ и нека ѿ воспитаю тако, какобы имали заступнике кодъ Христа и добре молитвѣнике. Не треба да будемо малодушни односно деце, да се нестрашимо што ће она быти изложена тешкоћама; него да се тѣшимо, штоће быти прославлѣна. Посветимо Богу оне, кое намъ е онъ даровао, да бы и мы задобили неко участіе кадъ намъ буду деца богоугодна и прославлѣна, па и сами да заедно съ нѣма себе доведемо и посветимо Господу. Людима, кои су ревностни и кои се лепо подвизаваю, можемо са псалмопѣвцемъ рећи: благословени вы Господеви сотворшему небо и землю (пс. 113 стих. 23), и по примеру Моисея помолити се за нѣи: благослови, Господи, дѣла нѣова, порази гордыню востающихъ на нѣи (втор. 33 стих. 11). Крепите се и охрабравайте као неустрашими, и мужественно вршите свое обећанѣ и идите по путу томъ, да добиете венце одъ Исуса Христа Господа нашегъ, коме нека е слава крозь све векове. Аминь.

2.

О одрицаню одъ света и духовномъ савршенству.

Прїидите ко мнѣ вси труждающїися и обременнїи и азъ упокою вы, вели божественый гласъ (Мат гл. 11 стих. 28), указуюћи намъ на небесно или земно спокойство. Овимъ се призвамо и советуемо, да съ єдне стране, скинемо са себе бремє користолюбїа и да иманѣ свое разделимо сиротинѣи, съ друге да збацимо са себе сву мложину грѣхова, кои долазе одъ користолюбїа помаганѣмъ ближнѣима и исповестїю да ступимо у крстоносный животъ монашескїй. Па зато онаи, кои има намеру да се повинує Христу и кои ступа на оваи путь живота ништете и озбильности, заиста заслужує да му се дивимо и да га поштуємо.

Но, молимъ, немой да ово предузимашь докъ себе неиспыташь, нити да себи ласкашь да е тоживотъ лакъ и да се спасти можешъ безъ борбе. Бодь е да се найпре навикнешъ сносити трпеливо скорби тѣлесне и душевне, као што ћешъ ий довольно имати; да не бы у противномъ случаю, кадъ те окруже неочекиване борбе, ако не узимашъ моћи да савладашь тегобе искушеня, опетъ се са стыдомъ и подсмеванѣмъ упутію онамо, одкуда си бежао: да се не бы на веће осуѣненъ свое душе повратію у светъ и тимъ млоге саблазию, даюћи поводъ млогима да мисле као да ніе могуће живити по Христу. Сви вы кои читате Евангеліе, добро знате како е ово опасно, ерь о таквомъ ево што вели божественый гласъ: унѣ ему было бы, аще жерновъ оселскій облежалъ о выи его и вверженъ въ море, неже да соблазнитъ отъ малыхъ сихъ единого (Лук. 17 стих. 2). Ерь ѣе се такавъ судити не само зато, што е оставію место и побегло изъ воинства, него и зато, што е тимъ и друге саблазию и на несреѣу наукао; ма да бы се онъ хтео уверавати глупимъ доказиванѣмъ, као да се и живленѣмъ у свету може Богу угодити добримъ дѣлами, — но ово нѣму веѣ ніе могуће. Кои ніе могао да издржи борбу са врагомъ онде, где се живи усамлѣно и где се душа настройва за то; тай како ѣе моћи успевати, у животу светскомъ пуномъ навада за грѣхъ, где е самомъ себи оставлѣнъ, и чинити какво добро? Ако би се владао по своіой вољи и владао се пристойно, опетъ неѣе быти ослобоѣенъ одъ казни зато, што е оставію Христа, као што га оставише они, за кое споминѣ св. Евангеліе: мнози отъ ученикъ идоша вспять, и ктому не хождаху со Исусомъ, говорѣни: жестоко есть слово его, кто можетъ его послушати (Іоан. 6 стих. 60, 66)?

Човеколюбивый Богъ, кои се брине за наше спасеніе зато е и дао човечіемъ животу два правца, то есть, супружество и дѣвство, да бы онаѣ, кои не може да се сачува у дѣвственности, ступао у бракъ са женомъ, имаюћи на памети, да се одъ нѣга иште цѣломудріе, светость и владанѣ онако, као што се владаше свето сви они, кои бише у супружеству и воспитаваше децу. Такавъ е быо у старомъ Завету Авраамъ, кои се тиме прославио, што е надвладао осећанѣ природе и за любовь према Богу, принесе единца свога на жертву, и чія су врата свагда отворена была путницима, сходно божіой заповеди: продаждь имѣніе и даждь нищымъ (Мат. 13. стих. 21). Овако су се владали Іовъ, Давидъ, Соломонъ и многи други. Такви су были и св. Апостоли. Ёрь ће се одъ свакога човека потражити плодови любви према Богу и ближњима. Сви пакъ кои не покажу ове плодове, кои нарушаваю божіе заповеди, подврѣни ће се казни, као што и Господъ у Евангелію то обявлюе, кадъ вели: иже любитъ отца, или матеръ, паче мене, нѣсть мене достоинъ (Мат. 10. стих. 31), и аще кто не возненавидитъ отца своего и матеръ, и жену и чадъ, еше же и душу свою, не можетъ бити мой ученикъ (Лук. 15. стих. 26).

Еси ли сагласанъ съ тимъ, да е Евангеліе дано и за оне, кои су оженѣни? Држимъ да ти е ясно, да ће сви люди одговарати, како су слушали Евангеліе па были монаси или оженѣни. Оженѣнимъ лицима доста е и то, што имъ се извинява неуздржљивость и желя за брачно живленѣ, а друге заповеди, коє су за све и свакога, дужни су испунявати. И Христосъ, кадъ е обявльивао заповеди отца, обраћао е свою речъ онима, кои живе у свету. А кадъ е понекои путъ насамо запытиванъ одъ свои ученика, одговарао имъ е: а яже вамъ глаголю, всѣмъ

глаголю (Марк. 13 стих. 37). Па зато и ты, кои си у браку, не опуштай руке и не мисли, да ти е слободно безаково живити у свету. Теби е потребно да добро paziшъ, и ако си радъ спасеніе добити, да се много више трудишъ зато, што си избрао онай путъ живота, кои е окруженъ мрежама, што си више изложенъ одпадништву вражеске силе, што те много коешта побуђуе на грѣхъ, и што су ти сва чувства и даню и ноћу отворена искушеньима. Знай дакле да неможешъ избећи борбу са одпадникомъ, и нећешъ га моћи победити безъ велики трудова и озбиљне бриге да будешъ непрекидно на стражи евангелски догмата. Ђръ како би се могао одрећи ратованя са врагомъ, кадъ живишъ на самомъ ратномъ полю? А ово е полъ сва поднебесна земля, по којој се обрће и коју обилази врагъ, као бесанъ пасъ, тражећи да кога прождере, што се дознае изъ исторіе Јова (гл. 2 стих. 2). Па зато ако си радъ да не ратуешъ, ты иди у другій светъ, где нема борбе и где можешъ бити сигуранъ за догмате евангелске. Не буде ли ово могуће, то поитай да се научишъ ратованю противъ врага, црпећи изъ св. писма ратоборно искуство, да не бы збогъ незнаня быо побеђенъ и преданъ пакленомъ огню. И ово е као узгредъ речено онима, кои живе у супружеству а не брину се да поступаю по христовимъ заповедима.

А ты любителю небесны устава, ты кои имашъ желю да ангелскій животъ проводишъ, ты кои си у намери да ратуешъ уедно са св. ученицима Христовимъ, укрѣпи се да отрпишъ неволъ и скорби, и мужественно приступи собору монаха! У самомъ почетку свога одрицаня одъ света, да се не бы одао при страстию према сродницима, оснажи се тимъ да менишъ смртно на безсмртно. А када оставляшъ свое собствено иманъ, буди тврдо уверенъ, да га пошилъшъ на небо; ако га предашъ сиротини, да ће ти га Богъ

вратити умложено више. Раскидаюћи свезе са друговима и пріятельима, немой да за то тужишъ; ерѣ се свезуешъ са Христомъ, кои є за тебе распетъ на крсту, а одъ овакве дружбе, има ли што болѣ и више?

Када божіомъ помоћу победишъ свога врага у овой првой борби, не занемаруй себе, као што забациуешъ неупотребителанъ какавъ сосудъ. Ерѣ си се ты већ украсіо предъ Христомъ чимъ си се одрекао одъ земны стварій. Побрини се да наѣшъ мужа, кои бы те безпогрешно предводіо у начину живленя, кои бы предходіо онима, кои иду Богу, кои бы было украшенъ са добродѣтельима, у своимъ дѣлима имао бы сведочбу о любви према Богу, знао бы добро свето писмо, не бы было ветренясть, не бы было сребролюбивъ, не бы было многимъ обтереженъ, было бы смиранъ, боголюбивъ, сиротолубивъ, ненапраситъ, не злопамтило, имао бы вештину да научава све, кои су съ нѣмѣ у саобраћаю и додиру, да не буде поношљивъ и себичанъ, да не буде лажљивъ, променљивъ, празнословъ и суетљивъ, да ништа непредпоставля Богу. И кадъ наѣшъ овакога старца, предай се нѣму, одбацивши сваку свою волю, а поступай онако, како те онъ наставля, да бы се уподобіо чистоме сосуду, и што се годъ у тебе добро смести, чувай то на свою славу и хвалу. Оставишъ ли у себе ма кою страсть, кою си пре имао, то ће и свако добро, кое се у тебе засади, обратити се у сирѣ и ты ѣшъ се као непотребный сосудъ избацити напољъ.

Ово є друга борба са противникомъ нашего спасенія. Ерѣ добри учителя преподаю легціє добре, а хрѣави учителя и легціє су хрѣаве и пагубне. Када лукавый нашъ противникъ не узмогне да насъ убеди да останемо у невалялству светскомъ и пропасти; тада хита да насъ приволе да не проводимо баръ строгій животъ, или да се неповеравамо онакво-

ме мужу, кои намъ све грѣхове износи предъ очи и брине се да насъ исправи. Онъ светуе да се поверимо ма коме одъ преданы страстно сластолюбію, кои бы за обрану свои страсти и порока, подъ изговоромъ снисхожденя према живећима съ нѣме, слабили наше намере светого живленя. И овако ће непримѣтно повратити насъ опетъ на стазу страсти и порока и свезати насъ са собственимъ свезама грѣха. А ако се поверишъ старцу украшеноме са многимъ врлинама, то ћешъ постати наслѣдникъ добродѣтели, кое су у нѣму, и бы ћешъ блаженъ предъ Богомъ и ерећанъ међу людма. Но ако, нѣжећи свое тѣло, наћешъ себи руководителъ, кои ће повлађивати твоимъ страстима, или болъ е рећи, кои ће съ тобомъ заедно грѣшити и падати; тада си се ты бадава и одрицао света; еръ си продужио оно што си и у свету радю, узео си слепога вођу и дубоко падашъ у пропасть. Слѣпецъ же слѣпца водить. оба въ яму впадутъ: довлѣсть бо ученику, да будетъ, яко учитель его. (Мат. 15. стих 14. 10. 25) Ово су речи слова божіегъ, кое не погрешава: дужанъ си дакле да се владашъ по закону подвижничкомъ; еръ другчіе нећешъ добити награде, као што сведочи апостоль: аще и подвизается кто, не вѣнчается, аще не законно подвизатися будетъ (2 Тим. 2 стих 5).

По томе ако помоћу божіе благодати наћешъ, (а кадъ потражишъ, непременно ћешъ наћи) учителя за добра дѣла, пазн на себе, да ништа не радишъ што ти неодобрава и што ніе по вољи учителю, еръ е све што чинишъ безъ нѣга, неко грабителство и светотатство, кое води смрти, а не приноси ползу, ма да ти се чини да е то добро дѣло. Еръ, ако е то добро, то зашто га чинишъ тайно, а не явно? Запытай свою паметъ и разбери свое мисли и намере, па ћешъ увидити да то изгледа, као крађа и да те

спрема да учинишь што нїе богоугодно. Немой же-
лити да ступишь у заверу противъ отрованы одъ
єдовиты зверова, кадъ немашь искуства за завере,
да небы и самъ дозвоа на себе змію, коя бы се око
тебе увила тако, да се веѣъ не узможешъ противити
нѣномъ отрову, кои ѣете упронастити. Не позивай
се на благородство тѣла и не тражи почести за нѣ-
га, ерѣ тѣлесный човекъ не приємлетъ яже
Духа (1. Кор. 2 стих. 14).

Не предузимай да учинишь какву измену
у обичаима, нити да своевольствомъ своимъ саблаз-
нявашъ друге подвижнике, ерѣ ѣешъ тимъ увеличе-
ти брѣме свои грѣхова. Не изменой ове обичае, ни
што се тиче постель, кою бы желео да буде мекша,
ни у оделу, ни у обуѣи, нити у другомъ чему, па
ни у елу, кое не бы доликовало времену твоє уса-
мльности, ни у стояню, ни у седеню, нити у раду
и заниманю, кое бы желео да буде спокойнїе и чи-
стїе. Ерѣ све ово, не само кадъ се за тимъ у тебе
рода желя, него кадъ се и тражи, неѣе имати добре
послѣдице. А ако ускора не дознашь да є то одъ
ѣаволске преваре и не одбацишь то одъ свога срца;
веѣъ си готовъ да паднешъ и да се удалишь съ пу-
та по комъ си угледаюѣи се на Христа пошао. По-
ложи дакле у своємъ срцу то мишленѣ, да си ты най-
грѣшнїи одъ свію людїи, да си странаць и дошлякъ
и да си изъ сажаленя примльнѣ одъ оны, кои су се
пре тебе одрекли одъ светски наслада, па се поста-
рай да будешъ нїювѣ ма и наймлаѣїи слуга. Ово ѣе
ти донети почестъ и истиниту славу, а не оно пре-
речено.

Имай уши отворене да чуєшь и руке готове да
вршишь што си чуо, уста навикавай да ѣуте а срце
нека ти є пазливо. Не говори што не валя, а буди
благоразуманъ и старай се знати и добро пази да
чуєшь спасителне божествене речи изъ св. писма.

Нека ти є неповольно и избегавай да не чуєшъ мір-ске разговоре, а нека ти є сладость да слушаєшъ беседе побожны стараца. Подражавай и угледай се на оне, кои су пре тебе подвизавали се у доброй нравственности, но не чекай докъ све нѣи и свакога изучишъ. Старай се да успеваєшъ у важнімъ добродѣтельима, аль не занемаруй и манѣ. Не пренебрегавай оно, што си неотично с грешію, па ма да то и не чини саблазне веѣе; него се побрини да се поправишъ и да то покаяніємъ загладишъ, премда на жалость млоги греше и више и манѣ, аль се не каю. Немой да будешъ судія о туѣимъ сагрѣшенѣима. Ерѣ сви имаю судію, кои ће воздати кому ждо по дѣломъ єго (Рим. 2 стих. 6). Ты се чувай да не грѣшишъ, и колико ти є могуѣе олакшавай своє бремя. Кои пакъ увеличава своє бремя, самъ ће га и носити. У покаянію є спасеніе, а неразуміе є смръть за покаяніе.

Сакривай се одъ суетны людій, а являй се најчешѣ предъ Богомъ. Уколико одъ тебе зависи, избегавай дружба и не изливай чувства свога срца. Изифешъ ли изъ ѣеліе? веѣъ тимъ оставляєшъ уздржљивость, бацаєшъ погледъ на светъ, сретаєшъ жену блудницу, коя очарава твой слухъ са раздражаваюѣимъ речма, твоє очи очарава лепотомъ свога лица, твой вкусъ очарава са сладкимъ влима, као на удици примамити ѣете къ себи. Затимъ, савіаюѣи се око тебе и бацаюѣи се у твоя наручія, ослабиѣе у теби постоянство любви према уздржљивости, и овако мало помало одвуѣи ѣете одъ добродѣтелне стазе, разврати ѣете собомъ. А ако божіомъ помоѣи и избегнешъ нѣне мреже и вратишъ се у ѣелію; аль веѣъ неѣнешъ се вратити онакавъ, какавъ си изъ нѣ изишао; него ѣешъ бити ослабљѣнъ и болестанъ, неѣнешъ марити за добра дѣла, и текъ после дугогъ времена, едва ѣешъ почети живити, као што си пре овога бѣо

се навикао. Безпокоиће те желя у мислима, часъ еднога, часъ другога начина живота, и после дуге борбе и бриге, едва ће бити у станю душа да надвлада и одржи победу. Ако ти се догоди, као што се често и догађа, да по послу изиђешъ изъ ћелие; то се наоружай страхомъ божинмъ, любовію Христовомъ и уздржанѣмъ одъ свега, одбій нагонъ сластолюбія и одма, чимъ свршишъ посао, враћай се натрагъ. Нигди се незадржавай безъ посла, но као на крилима бежи у свою ћелию, као што е невина голубица брзо долетила онетъ у ковчегъ. Спасавай се и ты брзимъ повраткомъ у свой ковчегъ, изъ когъ си изишао по послу, носећи у устима милости Христове. Овако убеђуй себе и унутрашнѣ свое тежнѣ, да нигди на другомъ месту нѣ могуће наћи, као што и нема нигди за тебе спасоноснога покојства, осимъ ћелие и монастира.

Ако си јоштъ младъ годинама и разумомъ, избегавай тесны свеза и одношеня са друговима и удалявай се одъ њи као одъ ватре. Ђрв врагъ може преко њи да те поджеже, као што е тако многе предао вѣчноме огню, па ма то чиніо и духовномъ любовію, којомъ е низвргао у пропасть жителѣ петъ градова (а) и сви они кои се одъ буре и таласа избавише, кадъ быяху у пристаништу заедно са лађомъ одоше на дно мора. Кадъ седашъ где, седай мало далѣ одъ подобны теби младића; кадъ лежешъ да спавашъ, да ти е далѣ постеля одъ њіове, а најбезопаснѣ е да е међу вама стараць. Кадъ младежъ говори съ тобомъ, или на сирамъ тебе близу поиты обори очи свое доле и негледай на лица, да не бы зашло у твоє срце семе похотљивости, кое е врагъ радъ да бацн у твоє срце и да не бы морао пожети

(а) т. е. Содома, Гоморе, Адаме, Севонма, и Валаке, одъ кои се по молитвама Лота спасао само градъ Валака и добио име Сигоръ (Бит. 14. стих. 2).

класъ трудежи и пропасти. Ни у дому, нити на другомъ месту, где други небы могли видети ваша дѣла, не буди ни съ коимъ младимъ лицомъ, па ма то было подъ изговоромъ беседе о слову божіемъ, или о другой каквой му драго потреби; ерь є душа найпотребнѣя, за кою є Христосъ умро. Не вѣруй варльивому шапутаню и помислу, кои бы ти говорію, да то ніє саблазнительно, тврдо знаюћи да є то одиета саблазнъ, као што казує често искусство оны, кол падаше. Повѣруй моимъ рѣчма, кое произлазе одъ братолюбивоꝝ ерца. Прибегавай старцима, кои се лако не поводе, кои мудро побужую младе люде на похвална дѣла и никада не шкоде своимъ споляшнымъ изгледомъ. Всяцѣмъ храненіемъ блюди твое сердце. (Прит. 4. 23).

Као што лопови и даню и ноѣу еднако разбираю где є остављено благо, а краду га, кадъ се не надашь: тако и ты добро пази, да те врагъ непревари и да те неистеря изъ рая. Ерь онай, кои є грабежомъ плода райскоꝝ, погубіо Адама и лишіо га живота, надао се да ће и Иеуса преластити, тай истый врагъ неће се стидити да и теби шкоди и поднесе овай узрокъ зла, забранѣный плодъ, знаюћи да онъ има у себи якъ отровъ. Страсть угаѣати чреву ніє само у томе, што оће млога єла, него се она явля у желѣи и за манѣ єла. Ако се породи у теби тако яка желѣя за ово или оно єло, тимъ се веѣхъ дознає да є развіена страсть чревоугодія, коя ће те безъ труда погубити моћи. Вода, коя се дели на млоге поточиѣе, напоява сва места крозь коя протиче и лепо се зелене све обале око потока. Тако и ова страсть чревоугодія, ако се разлила по твоимъ ерцу, напоява ће сва твоя чувства и подиза ће шуму порока, преобраѣаюћи твою душу у обиталиште дивлячи и звѣрова. Видіо самъ я, да су се млоги кои су се одавали страстима, излечили, аль ни єднога

не видно између њи, кои се научио тайно и сакривено одъ други да еде, не видно исцѣлена чревоугодника. Него су сви овакви люди или се оставили умерености и развратно живили у свету, или су покушавали да се сакрију кадъ су међу уздржљивима и по сластолюбию служили су ђаволу. Ђрѣ су то лажљивци, кои се често заклињу, газе заклетву, воле да противорече, да се освете коме, лармаю, правдаю се што ово или оно еду, тврдице су, раскошни и лакоми, радују се о злу и съ вољомъ стаю на путъ свему, што е добро и што подржава похвале достојанъ начинъ живленя. Да би сакрили свою страсть, они се радо одаю на млога зла. Овакви люди, ма да по спољности стое у брою спасаемыхъ, по дѣлима су у брою осуђеныхъ. Лакомость и чревоугодіе предаде смрти Адама, и учини свету толика зла сластолюбіе чрева. Нов изсмеянъ е, Хамъ проклетъ, Исавъ изгуби права првородства и свеза се са Хананеима; Лотъ поста мужъ свои кѣри и самъ себи зетъ и тастъ; отаць поста мужъ а дѣдъ отаць, и уедномъ и другомъ одношенію нарушио е границе саме природе. Чревоугодіе и Израильтяне склони да се кланяю идолима и до-тога іѣ довело, да су поморени у пустињи (Чис. 14 стих. 29). Оно е и еднога пророка, кога е Богъ послао да изобличава нечастивога цара, предало дивљимъ зверовима да га раскину. И коме царъ Еровоамъ немогаше шкодити са своимъ силомъ свое царске власти, томе е шкодила превара чрева и тужно се скончао (3. цар. 13 стих. 23, 24). Но сети се пророка Данила, кои е обуздавши ову страсть, заповедао у држави халдейской, пообарао идоле, убіо змию, наставляо лавове, предсказао о божіемъ воплощенію, истолковао сакривене тайне. Три света отрока, кои показаше да су се узвисили надъ лакомости чрева, немарише што се ерди царъ на њи и неустрашимо уђоше у яко усіяну цеђь, коя се сія-

ла одъ пламена, по заповести Навуходносора, обя-
више да є ништаванъ златанъ образъ когъ су обо-
жавали и кои є дуго на поругу божіе славе стаяо
подигнуть одъ сатане. Овай ликъ они задобише, до-
неше цару Богу и толико имадоше снаге, да су най-
люћегъ цара укротили и како нѣга тако и сво бого-
противно воинство обратише и упутише да заєдно са
другимъ тварима пѣваю Богу и славе нѣга єдинога.
И да ти краће рекнемъ, да ако узладашъ чревомъ,
то ћешъ почети живити у раю, а ако не владашъ
нѣмє, пасти ћешъ у челюсти смрти. Буди поуздана
благайница добродѣтели, а ключъ одъ нѣ, нека бу-
де єзыкъ твога духовнога отца. Онъ нека отвара твоя
уста за узиманъ хлеба, онъ нека іѣ и затвара. Не-
мой да примашъ за твога саветника змію, коя ће,
уместо доброга савета, гледати да те превари и уло-
ви. Ништа кришомъ не єди, па ни да само пробашъ
какво є єло. Врагъ ако те превари и увати у мало-
ме, онъ те є већ савладао и свезао.

Не слушай што овай или онай говори, и неод-
говарай свакоме брбљову, єръ то не води цѣли, кою
има подвижничество. Слушай само добре и полєзне
беседе и поученя, и мислеѣи о нѣма, чувай свое
срце. Затварай уши одъ мїреки разговора, да не бы
другачіє окаляо свою душу. Немари да дочуєшъ, што
други говоре и излази смерно у средину беседника,
да не бы те изсмеяли и да они не огрѣше се злорѣ-
чїемъ. Не любопытствуй, и не жели да свашта ви-
дишъ, да не бы у своме срцу приміо блато страстїй.
Съ ползомъ гледай, съ ползомъ слушай, съ ползомъ
разговарай, съ ползомъ одговарай.

Предъ старїимъ не седай одма, него, кадъ те и
повуде да седнешъ, немой да упоредъ съ нѣмє се-
дашъ, а обазри се, па наѣи найниже место, да бы те
Богъ за смерность прославїо. Кадъ се уыташъ, од-
говарай пристойно и смернимъ гласомъ, а кадъ се

не пыташъ, ѣути. Кадъ питаю другога, ты затвори
стоя уста, да не бы излетіо езикъ, и покренуть нео-
бозривимъ срцемъ, уво кога одъ строги у подви-
жничеству, а тебе подвргао укору и изобличеню. Кадъ
седишъ, не меѣи одну ногу на другу, еръ ѣе то по-
казати да непазишъ на себе и да си ветренясть. Кадъ
съ млаѣимъ говоришъ, или кадъ те онъ зашто пыта,
одговарай му смислено и безъ презираня брата, што
бы оскорбило Бога. Еръ ругаяйся убогому,
раздражаеть сотворившаго его. (Прит.
17 стих. 5), вели притча. Пре свега да е у твоѣмъ
говору утѣха, и да се изъ беседе дознае твоя лю-
бавь према ближнѣму. Овакавъ духъ нека е у тво-
имъ разговорима, кое нека спроводи твоѣ светло ли-
це и да оно увеселява твога сабеседника. Кадъ твой
ближній учини какво добро дѣло, нека ти е душа
весела и ты прославляй за то Бога, еръ су нѣгове
заслуге уедно и твоѣ, као што су твоѣ заслуге, уедно
и нѣгове. У каквомъ собранію и скупу, ако се и ты
ту десишъ, избегавай зачеля и првенства, а тражи
себи найстражнѣ место, еръ е болѣ да ти се рекне:
друзе, посади више (Лук. 14 стих. 10). За-
трпезомъ пази да ти е лева рука у миру, а да не
отимлѣ старешинство одъ десне, а болѣ е да остане
безъ посла, или нека баръ служи десной руци.

На свакій позивъ на молитву, да изричу уста
твоя молитву и до края молитве буди на правилу и
држи да ѣеши много изгубити, ако пропушташъ бого-
служеніе. Еръ, као што седишъ за трпезу кадъ едешъ
донде, докъ се ненаситишъ, и безъ велике нужде,
неѣеши да се дижешъ са совре: тако си и іошъ ви-
ше дужанъ да останешъ на молитви, коя е рана ду-
ши, докъ се не сврши по правилу. Еръ колико се
разликуе небо одъ землѣ, небесно одъ земнога; то-
лика е разлика душе одъ тѣла. Душа се уподоблява
небу зато, што у нѣой обитава Господь; а тѣло е одъ

земль, на коіой живе смртни люди и безсловесне животинѣ. Потребе тѣлесне удешавай са часовима молитве, и буди спреманъ да не слушаешъ онакве своє мисли, коє те одвлаче одъ молитве. Ёрь демонъ има обичай, да намъ удеси нешто, што као да зактева да се удалимо одъ молитве и да тай посао свршимо башъ у то време. Немой да се извинявашъ тиме, што те боле глава, што ти є нешто хрѣаво на стомаху, изводећи за то неке непознате сведоке за болестъ коя не постои, да бы само оправдао и успокоіо себе за ослабленъ у бдѣнію. Да бы ово одклонио, треба поредъ обште, да свршуешъ и тайне молитвє коє Богъ види и за коє ће ти дати што просишъ явно (Мат. 6 стих. 6).

Брини се да спремишъ и нешто више у обзиру моралнога поступаня, да бы нашао и благайницу, да бы добити могао у данъ нужде одтуда изъ нѣ. Кадъ ти є чреда да служишъ, поредъ тѣлесногъ труда, саєдинявай и слово поученя ради утѣхе браће и освєдоченя любви према Богу коме служишъ, имаюћи на уму да ти буде служба растворена солию (Кол. 4 стих. 6) и да ти є благопріятна. Не дозволявай да другій врши твоє дужности, єрь ће и награда одъ тебе се узети и другоме дати, и твоє богатство прећи ће на другога, на твоє пониженъ. Послове свога званія и чина извршуй брижльиво и пристойно: проклятъ бо всякъ, творяй дѣло божіє съ небреженіемъ (Іер. 48 стих. 10). Па и оне послове, кои бы ти се чинили да су тепки и ниски, свршуй безъ злоупотребленя и презираня, єрь за тобомъ Надзирава Богъ. Дѣло службе велико є и може да ти прибави царство небесно. Она є мрежа добродѣтельій, коя има у себи све божіє заповеди и найпре найдличитію одъ свію добродѣтельій — смиреніє, коє доноси са собомъ цео рой блага, а затимъ и ово: **взадкахся и дасте ми ясти, возжадахся**

и напоисте мя, страненъ, боленъ и въ темницѣ бѣхъ и послужисте мнѣ (Мат. 25 стих. 35, 36), а нарочито, кадъ се све оно што дужность иште врши са смернимъ о себи мнѣніемъ, безъ понашаня, срднѣ и гуньѣаня.

Угледай се на оне, кои се владаю праведно и дѣла нѣова запиши на своме срцу. Жели да будешъ у брою одабраніи и немлогихъ, ерѣ в добро редко, збогъ чега и мало в нѣи, кои улазе у царство небесно. Немой да мислишъ да ће се спасти сви, кои живе у ћелии, и добри и хрѣави, неваляли. Нїе тако. Многи ступаю у похвале достоянъ животъ, аль мало нѣи узимаю иго тога живота. А царство божїе получаваю они, кои себе принуђую, и н у ж д н и ц ы в о с х и щ а ю т ъ в. (Мат. 11 стих. 12). Ово в евангелска речъ. Принуђенъ в по Евангелїю изнуренъ тѣла, ков су трпили ученици Христови, кадъ се одрекоше одъ свое вољ, одъ тѣлеснога спокойства а испуњаваше све заповеди Христове. Зато и ты, ако желишъ быти у царству небесномъ, употреби принуђењ, склони се да узмешъ на себе иго служеня Христова на свой вратъ, притегни ярамъ на своме врату; нека стеже онъ вратъ твой, нека в танїй одъ трудова за успеванъ у добродѣтели, у бдѣнїяма, у послушности, у усамлѣности, у псалмопѣнїяма, у молитвама, у сузама, у рукодѣлю, у трпленю сваке невољ и скорби, кою ти наносе и демони и люди. Нека те не савраћаю поносите желѣ и суетне мисли, да не ослабишъ у течаю времена трудолюбивость; страписе да те не затекне смрть безъ добродѣтели и да не останешъ на полю и за врата царства божїега.

Да те не води гордости и поношљивости степенъ црквенога чина, но да те што више смирава. Напредуе душа, кадъ напредуе смиренїе а губитакъ и безчестїе долази одъ високомудрїя. У каквой си

мери, ближе вишимъ свештенимъ степенима, у таковой се мери и смиравай, страшећи се онога, што се догодило са синовима Аароновимъ. Познаванъ како валя Бога почитовати, есть уедно познаванъ смиренія и кротости. Смирение есть подражаванъ Христу, а понашанъ, разузданость мишленя и безобразлукъ, — подражаванъ е ѡаволу. Подражавай Христу а не антихристу, Богу, а не противнику божіемъ, господару а не робу, бегунцу; милостивоме а не жестокоме, човеколюбцу а не човеконенавистнику. Подражавай Христу, како бы се придружіо онима, кои су заслужни да уђу у брачный чертогъ а да избегнешъ мракъ. Не истичи се да заповедашъ братству, връ бы тимъ узео на свой вратъ туђе бремене грѣхова.

Проматраюћи своя дѣла свакога дана, сличавай ій съ дѣлима прошлога дана, па се побрини да поправишъ што ніе, као што валя. Успевай у добродѣтельима, да бы тиме дошао ближе до ангела. Пребивай у ћелии безъ излазка не неколико дана, месеца, него и млоге године, поюћи своме Господу и владики данъ и ноћ, и угледай се на херувиме. Ако овако почнешъ, овако и свршишъ, идући по путу тѣсномъ: то ћешъ за кратко време свога подвизаня, по божіой благодати, узићи у рай, при светлости душевнаго свѣтилника, радујући се са Христомъ крозь све векове. Аминь.

3.

Чимъ е дужанъ да се украшава монахъ?

Монахъ пре свега треба да е безкористанъ, да воле усамљѣность и да е у споляшности пристоянъ и чистъ. Кадъ говори, да му е гласъ умеренъ и рѣчь да му е смерна, да му е рана и пійће, кое не усилява кровь, кадъ еде да е скроманъ, предъ старима

да ћути, мудре да слуша, према равнима да е любезанъ, млађима да дав саветъ, кои проистиче изъ любви, да се клони невалялы людій, кои угађаю нагонима тѣла и суете, да више размишлява, да манѣ говори, да не буде напраситъ, да не говори што е излишно, да не буде подсмевачъ а и самъ да не дав да га изсмеяваю, да е стидљивъ, очи да су му оборене доле а душу да подиже горе; да е покоранъ, да е трудолюбивъ, да свагда памти шта быти има на последку, съ надеждомъ да се радуе, неволь и скорби да преноси трпелливо, да се непрестано моли, на свему Богу да благодари; предъ свима да е смиренъ, да ненавиди гордельвостъ; да е свагда бодаръ и трезвенъ и да срце свое чува одъ лукавы мислій; испуненѣмъ божіи заповедій да скупля себи блага на небу; да себе испитуе и пази шта свакій данъ мисли, жели и ради; да се не одав на светске бриге и да не води излишне беседе; да не распитуе, како хрђави люди живе, а да мотри и угледа се на живленѣ светы отаца; да се радуе а да не завиди онима, кои поступаю напредъ у добродѣтели, да жали оне, кои страдаю и да съ њима заедно плаче, о њіовой невољи, алъ никадъ да ій не осуђуе; да не укорава грѣшника, кои одустане одъ грешеня, себе пакъ никада да не правда, него да се држи за највећегъ предъ Богомъ и предъ людма грѣшника; да поучава раекалашне и одвраћа одъ тога, да утѣшава малодушне, да е услужанъ болнима, да пере ноге свети-ма, да е странолобивъ, гостолобивъ, и братолобивъ, да е съ едновѣрцима у миру а одъ вретика човека да се удалява и да га избегава; да опредѣлене правилама кнѣиге чита, а кое су подъ сумњомъ а нарочито кое су хрђаве, да ій никако у руке свое не узимлѣ. О Отцу, Сину и св. Духу да много не любопытствуе, него да дрзновено проповеда и мисли о несазданой и единосущной Троици и онима, кои пы-

таю да одговара овако: да се треба крстити, како црква заповеда, и вѣровати, како се на крштеню обвезуемо и Бога прославляти онако, како вѣруемо. Монахъ треба да само оно, што е добро ради и говори, и никада да се не заклинѣ; да не дае новце подѣ интересъ, ни жито, ни пшѣе, ни зейтинѣ ради интереса; да се уздржава одѣ разузданогѣ и раскалашногѣ поступаня, одѣ пшанства и бриге житейске; да ни съ кимѣ непоступа варљиво и злонамерено; ни о комѣ да хрѣаво не говори, да никога неоговара и опаданя да му ниє мило слушати, нити да одма поверує кадѣ се за кога хрѣави гласови проносе; да се уздржава одѣ раздражителности, да не пада духомѣ, да не унива; да се не срди на ближнѣга безузрочно, да не држи срце, нити да мрзи на кога, да не враѣа злимѣ за зло, болѣ е да самѣ отрпи окорву речѣ, неголи да увреди другога, болѣ е да онѣ отрпи бой, нежели да онѣ кога биє, болѣ е да отрпи увреду, нежели да онѣ кога увреди, болѣ е да се онѣ нечега лишава, нежели да онѣ самѣ другога лиши и одузме што.

А понаввише монахѣ треба да избегава састакѣ са женскима и да се уздржава одѣ пшан силовитогѣ зато, што вѣно и жены превращають разумивыхѣ (Сир. 19 стих. 2), и испуњаваюѣи колико е могуѣе божѣе заповеди, да не пада у очаянѣе, него да очекує одѣ Господа похвалу и награду. Онѣ треба да жели наслаѣеня вѣчнога живота, да свагда на памети има Давидово наставленѣ и да говори: предзрѣхѣ Господа предомною выну, яко одесную мене есть, да неподвижуся (Пс. 15 стих. 8) Као синѣ да люби Бога свимѣ срцемѣ, свомѣ силомѣ и мислю, а као слуга да се предѣ нѣимѣ смирава, да га се бои, да му се покорава. Са страхомѣ и трепетомѣ да спрема себи спасенѣе, да му пламти за нѣимѣ душа, да има уза-

се оружје св. Духа, да ступа напредъ са поузданѣмъ и да се подвизава, не яко въздухъ бїяй (Кор. 9 стих. 36), да надвлађуе врага у немоћи тѣла и душевной ништети; да врши све што е заповеђено, аль опетъ да себе сматра за недостойна; да благодари светоме, славноме и страшноме Богу, да све што ради не врши то ради суетне славе, него ради Бога и угађаня Богу: яко Богъ разсыпа кости человѣкоу годниковъ (Пс. 52 стих. 6). Монахъ не треба да се хвали, ни да себи какву хвалу приписуе, нити да му е мило, кадъ га други величаю. Онъ нека у тайности свагда служи, а да се не износи предъ людама, да тражи само одъ Бога похвалу и да размишлява о страшномъ и славномъ божїемъ долазку, о смрти своїой, о благама, коя очекую праведнике и о паклу, кои е за ѣволе и нѣгове слуге. Понайвише нека има на уму апостолске ове речи: яко недостойни страсти нынѣшняго времени къ хотящей слави явитися намъ (Рим. 8 стих. 18) и да говори съ Давидомъ: хранящимъ заповѣди его воздаянїе много (Пс. 18 стих. 12). Велика награда, венци правде, вѣчне милине, незаконачный животъ, неизречена радость, нигда не разорима обитель на небесима у Отца и Сина и св. Духа — истинога Бога очекую добра монаха. Виђаће онъ Бога, веселити се са ангелима, са отцима, съ патријарсима, съ пророцима, са апостолима, мученицима и исповедницима, са свима кои Богу угодише одъ постаня света. Постараймо се браћо, да и мы съ нѣима будемо, помоћу благодати Господа нашего Иеуса Христа, коме нека е слава и држава крозъ све векове! Аминь.

4.

Човекъ е сазданъ по образу и подобїю божїемъ, а грѣхъ е привукао душу у страстне желѣ, чимъ е

наружію лепоту тога облика. Но Богъ е створитель човека истинный животъ; потоме и онай, кои е у себи потавнію подобіе божіе, и изгубію е приступъ и додиръ съ тимъ животомъ; кои е пакъ удалънъ одъ Бога, тай и неможе да буде у блаженомъ животу, Дакле, дайте да се вратимо къ првой благодати, кою смо одъ себе удалили грѣхомъ и опеть да се украсимо обликомъ божіимъ, уподобивши се безстрастіемъ своему Творцу. Еръ кои се, колико е могуће, приближуе Богу и на себи явля безстрастіе божіегъ естества; тай у души своіой подиже образъ божій. Кои се пакъ уподоби Богу овимъ начиномъ, тай, безъ сумнѣ, украсію е себе подобіемъ божіега живота, наодећи се у вѣчномъ блаженству. Съ тога, ако безстрастіемъ опеть подижемо у себи образъ божій, а уподобленъ Богу даруе намъ животъ, кои нема края; то да оставимо све друго на страну, а да имамо бригу зато, да нигда не допустимо да страсти завладаю нашомъ душомъ. Нека су намъ мисли непоколебиме, кадъ се яве искушеня, да бы одбили све, што насъ савратити може и тимъ бы остали вѣрни своему позиву и добили участіе у блаженству божіемъ.

Дѣвство врло много помаже овой бриги онима, кои разумно примаю овай даръ. Еръ даръ дѣвства не састои се само у томе, да се уздржава ко одъ брачнога живота и раѣаня деце; него савъ начинъ живленя, животъ и нарави имаю быти дѣвствени тако, да се у свакой радњи и занимаю безбрачнога лица види чистота и непоквареность. Може се и речма учинити блудъ, може се окомъ свршити прелюбчинство, може се окаляти слухъ и срце примити нечистоту, па и неумереношћу у елу и пійћу, могу се нарушити закони цѣломудрія. А кои се уздржава одъ свега тога, тай заиста осведочава да храни савршену и успеваюћу у нѣму благодать дѣвства.

Ако дакле желимо, да ликъ наше душе буде украшенъ безстрастіемъ по облику божіемъ, а тимъ и да добіємо вѣчанъ животъ, добро на себе пазимо, да ма чимъ ненарушимо свой обѣтъ и да небудемо осуђени, као што е Ананія. Еръ Ананія упочетку могао е да не обећава свое иманѣ Богу. Но желећи да га люди славе и да се диве нѣговой издашности, ма да е Богу обећао, сакрїо е новце добивене; зато е и побудио на себе гнѣвъ божій, кои е Петаръ извршио и нїе Ананїи дао времена ни да се покае што е учинїо. Онаї, кои іошъ нїе дао обѣтъ, ако има желю по закону и дозволеню, може да ступа у житейске свезе, може да ступи у брачну свезу; но кои е већъ изрекао свой обѣтъ, тай е дужанъ да себе Богу посвети и нипошто да не каля свое тѣло, кое е обѣтомъ Богу посветїо, еръ ће подпасти страшноме суду као светокрадаць, ако се недржи обѣта и ни оно, одъ чега се одрекао.

Кадъ ово говоримъ, немамъ у виду само еданъ родъ страсти (као што неки мисле, држећи да е сва заслуга дѣвства у чуваню само тѣла); него имамъ предъ очима страстне желѣ и тежиѣ свакога рода, и да ономе кои се Богу посвећуе, нїе слободно каляти се ни съ коимъ светскимъ пристрастіемъ. Кои се Богу посвећуе, тай е дужанъ поредъ држаня свога тѣла у чистоти, чувати се одъ гнѣва, зависти, освете, злопамтєня, лаже, гордости, разсѣяности, разговора не у свое време, ленности за молитву, желѣ да добіе оно што іошъ нема, немарности за испуњаванѣ божїи заповедїй, светле хальїне, дотериваня лица да изгледа лепо, избегаванѣ непристойны дружства и беседа: еръ све ово нѣму недоликуе и за нѣга е тако опасно, као годъ што е опасно да се врати на грѣхъ, одъ кога се е одрекао. Све што се ради по нагону страсти, шкоди душевной чистоти и смета да се живи богоугодно. Съ тога свакій, кои се е

одрекао света, добро да памти ово и пази, да себе — божій храмъ не окаля ничимъ, што проистиче одъ страсти.

Нека добро разсуди онъ, да почемъ е изабрао ангелскій животъ, прешао е границе човечіе природе и покорио се веѣъ уставима — законима живота безплотны сила. Еръ ангелской природы доликуюе да су слободни одъ брачне свезе, и да іѣ никаква друга лепота не плѣнява, него да непрекидно имаю очи и умъ погруженъ у сматранѣ Бога. Кои е дакле ступіо у ангелскій чинъ, а опетъ се одае и каля страстима людскима; тай наличи на кожу мишію, коя нѣ ни бела, ни црна, него е нека смеса различни боя, и кою неможемо брояти ни съ црнимъ ни белимъ.

И ово нека служи као обште правило за оне, кои избраше чистый и воздржный животъ. Но почемъ е потребно дознати и за частніе случае, то е необходимо и о њима оставити кратко наставленѣ.

Они, кои се удалише одъ обичногъ-светскогъ живота и кои се труде за божественый животъ, нека се подвизаваю скупа съ другима и по руководству. Еръ е њима нужна сведочба, да бы предотвратили лукаво подозренѣ. И као што законъ духовный а) тражи, да они кои вду таинствену пасху буду на брою десетъ: тако и овде болъ е да е брой веѣій, нежели да буде манъ одъ десетъ лица, кои би се скупа подвизавали на путу духовнога живота.

Старіи предводитель да буде еданъ избранный изъ осталы, кои бы быо познать да е доброгъ и примѣрногъ поведенія, узимаюѣи у обзиръ съ другимъ свойствама и нѣгове старіе године. Еръ по понятію людскомъ, што е кои старіи, то и веѣе заслужуе поштованѣ. И онъ да има власть надъ братствомъ, кое бы му се радо повиновало по самоме своме смире-

а) См. Іосифа Флавія о войны юдейской (кн. 1. гл. 17).

номудрію. Нѣму да се нико не противи, када онъ наређуе оно, што се односи и што се тиче уреднога и строгаго живленя по правилама монашескимъ. И као што апостоль научава, нико да се не противи одъ Бога постављенимъ властима, еръ ће бити осуђени као противници божіой заповеди (Рим гл. 13 стих. 1. 2): то е дужно и овде сво братство да се покорава настоятелю, коме ніе случайно, него по божіой заповеди предана власть, да кадъ онъ што предлага, што се тиче напредка у духовномъ животу, остало братство дужно е да прима и усвоява нѣгове полезне савете. Почемъ е друштво ово обвезано да се подпуно покорава и да слуша свога настоятеля; то е дакле одвећъ потребно да се за то избере такавъ мужъ, такво лице, коє бы своимъ примѣромъ осталу браћу поучавало, коє бы было трезвено, цѣломудрено, честно и учително, по речма апостола Павла (1 Тим. 3 стих. 2). И мени се чини да нетреба толико узимати на умъ колико му е година, еръ и старци могу имати юношеске нарави; него поглавито пазити валя, да ли старость одговара наравима и поведенію примѣрнаго живота, да бы све што онъ говори и ради, могло бити образацъ и правило за друштво монашеско.

Монашествуѣи имаю изнаѣи такавъ начинъ за свое издржанѣ, кои предлага апостоль, а тай е, да своимъ руками и трудомъ набавляю себи хлѣба (2 Сол. 3 стих. 12). Нѣова радня треба да зависи одъ некога старца, кои е осведочене честности и кои бы умео заповедати шта и када што да раде, да бы се и овимъ могла испунити заповедь, коя налаже да трудомъ своимъ набавлямо себи рану (Быт. 3 стих. 10), и да бы се и съ ове стране уваженѣ одржати могло чину и да монашествуюѣи не бы были принуђе ни често излазити у народъ и просити одъ нѣга милостивію.

Найболѣ е правило и граница воздржанія ово: не изнѣжавати тѣло, нити пакъ съ нѣмѣ поступати сурово, него избегавати крайности. Не гоити тѣло, да не би се подизало и бунило, нити га изнуравати утолико, да дође у болестно станѣ, да не би изгубило моѣ испуњавати заповеди. Ерѣ се у обоимѣ случанма шкоди души, — и када е тѣло непокорно, ако е уговоно и бесни у нѣму крвь, и када е одѣ многи болестій изнурено, разслаблѣно и немоѣно; ерѣ у такомѣ станю тѣла, душа неможе да се подиже горе, него мора да се бори са боловима и ослабљава измучена страданѣмѣ тѣла.

Зато употребленѣ нека одговара свагда потреби, и од вина не треба се гнушавати, ако се пѣ ради подкрепленя, само не треба пити безѣ потребе и мере, а тако исто и све друго што се узима, нека служи прекој потреби а не лакомству.

Савѣ животѣ нека е испуњенѣ задаемѣ молитвенога духа. Но почемѣ се изискуе и одморѣ, после читаня и пояня псалмова и колѣнопреклоненія; то е найболѣ у томе саображавати се са онимѣ часовима, кое су св. отци за молитву опредѣлили. Великій Давидѣ вели: полунощи воставѣ исповѣдатися тебѣ о судбахѣ правды твоєя (пс. 118 стихѣ 62). На нѣга су се угледали Павле и Сила и у поноћи славе Бога у тавници (дѣя. 16 стихѣ 25). Истыи пророкѣ затимѣ додае: вечерѣ, и заутра, и полудне (пс. 54 стихѣ 18). А у трећий часѣ, као што дознаемо изѣ дѣянія, сишао е Духѣ светый, када е апостолѣ Петарѣ фарисеима, кои су изсмеявали апостолѣ, што су почели говорити на разнимѣ езицима, рекао: нисмо мы напитки, кадѣ овако говоримо, ерѣ е сада текѣ трећий часѣ (гл. 2 стихѣ 15). Десетый часѣ напоминѣ намѣ страданіе Господа Исуса Христа, кое претрпи онѣ да бы мы могли живити. Алѣ почемѣ Давидѣ вели: седмерицею днемѣ хва-

лихъ тя о судбахъ правды твоєя (пс. 118 стихъ 164), а указаны часова молитве іошъ нема седамъ; то молитву упо дана треба разделити на молитву предъ обѣдомъ и после овога, да бы и мы могли испуњивати ово правило свакій данъ: седмьрицею днемъ хвалити Бога.

У ѿеліе (а) подвижника да не долазе жене а одъ мушки да се свакій непушта, но само они, кои имаю одобренъ одъ настоятеля; еръ ако свакій безъ разлике улази, може бити свакояки рѣчій и разговора, кои могу падати на срце нѣгово и покретати суѣтне и погубне мисли. Нека е дакле обште правило, да сви кои долазе у монастирь, ако имъ е потребно што запытати, обраћаю се настоятелю и одъ нѣга да добіаю одговоръ, а остала браћа да не одговараю онима, кои воле суѣтне беседе и да се не разсѣваю празнимъ говоромъ.

Сви да имаю обште и ништа нико да не држи за свою собственность, како одело, тако и обућу па и све друго што е за потребу тѣлесну, нека добіаю изъ обштега ѿилера, све нека е у власти настоятеля и по нѣговой наредби, нака се издае свакоме оно, што му треба.

Но у овакомъ обштежитію законъ любви забранюе частно друженъ и посебно саставлянъ дружба. Еръ овакво деленъ, шкоди много обштемъ сагласію. А сада треба, да се између себе сви сматраю као браћа, да се еднако пазе и да целимъ братствомъ влада еднака любовь. Ако бы се кои нашао, ма подъ коимъ изговоромъ, да више воле и пазе монаха брата, сродника или кога другога, да се у саветуе да не чини тиме увреду братству. Еръ сувишна любовь према едноме лицу, обявлюе недостаткъ любви према другима.

Кадъ се яви потреба, да се кои казни за свое сагрѣшеніе, нека се казни по величини грѣха. Ове

а) У обители.

казни есу: да се сагрѣшившемъ забрани, да са оста-
лима буде на молитви, да се исключи одъ пояня
псалмова, да се удали одъ трпезе. Онай, коме в дуж-
ность да пази да се наблюдава редъ, има, гледи на
величину учинѣногъ грѣха, опредѣлити погрѣшив-
шемъ и наказаніе.

За послугу братству, кадъ в оно у скупу, нека
се пореду назначую по два брата, кои бы едне сед-
мице водили бригу, да набавляю и спремаю све што
треба. Ово да буде зато, да бы за послушность и
емиренумудріе сви могли имати участіе у обштой на-
гради и да нико одъ поедины не бы, па ма то было
и у ономе што в добро, имао преимувство надъ дру-
гими, као да бы се и одморъ давао свима подеднако.
Ерѣ измена односно умора и одмора, чини да се трудъ
олакша и неосети.

Настоятель обители може дозволявати, по сво-
ме благоразумію, излазакъ изъ обители, кадъ в то
коме потребно и полезно, као што може и забрани-
ти, ако види да в то болѣ и наредити да остане кодъ
куће и да ради домаће послове. Ерѣ често у мла-
домъ тѣлу, ако се и усилява да га обузда воздржа-
ніемъ, опетъ оетав нѣгова лепота, коя лако може
бити поводъ онима, кои га увиде, страшной жельи.
Па зато ако кои по лицу изгледа младъ, нека се не
ѡвля донде, докъ споляшность не дође у станѣ лица,
коє не саблазнява.

Ништа да у нѣима не обявлює ни гнѣвъ, ни
зависть ни упорство, ни злопамтенѣ. Ни изгледъ,
ни речи, ни покретъ, ни очи, ни држанѣ лица и уоб-
ште ништа, што бы могло друге кои съ нѣиме живе
разсрдити. Ніє овде довольно извиненѣ, ако ко ова-
ко поступа, то, што су и нѣга подобнимъ начиномъ
пређе увредили; ерѣ што в хрѣаво, оно в свагда хр-
ѣаво, ма када се чинило.

Између братства нека буде изгнана свака заклетва, а место ове, нека и онима, кои говоре, и онима, кои слушаю буде знакъ маханѣ главомъ или сагласіе потврђено речма. А ако ко не повѣруе овакоме потврђеню, тай ће изобличити собствену савестъ зато, што јошъ самъ доста лаже и за ово ће га настоятель причислити онима, кои грѣше и исправи ће га цѣлебнимъ наказаніемъ.

Кадъ прође данъ и посвршую се послови и тѣлесни и духовни, пре сна, дужанъ е свакій испитати свою савестъ судомъ собственога срца. И ако е што урађено, што е противно дужности, ако е помислио што неваля, ако е рекао што ніе пристойно, ако е было леньивъ за молитву, или е немарљивъ было за поянѣ псалмова, или е пожеліо, што се односи на мірскій животъ; да не сакрива ове своје поступке, него да ій обяви братству, да бы тимъ начиномъ немоћъ еднога, была излечена обштомъ молитвомъ.

5.

Подвижничкій — монашескій животъ има за цѣль спасеніе душе, и потOME све, што може овой намери да помаже, треба са страхомъ вршити, као божію заповедь, зато, што и саме божіе заповеди имаю у виду спасеніе онога, кои ій буде испуњавао.

И као што се они, кои долазе у купатила, перу одъ сваке нечистоте, скинувши са себе најпре своје хальине; тако и они кои ступаю у монашество, треба да оставе све светске бриге и матеріалне користи, да бы се болѣ могли усавршити у мудрости. По овоме, и као Христіянинъ кои е дужанъ старати се да ослаби различне страсти, коє каляю душу, и као монахъ, коме е цѣль да високій животъ проводи, треба да се одрече одъ иманя; ерѣ брига о иманю много

смета бриги о души. Кадъ буде нѣи више на брою, коима е намера спасти душу, и сви живе у заѣдини; дужни су и сви да имаю едно срце, одну волю, едне желѣ и по заповеди апостола, сво братство да саставля едно тѣло изъ различни удова (1 Кор. 12 ст. 12). Ово се постићи може, ако се сви обуче, да никою стварь недрже за свою собственость, ни хальине, нити друго што, чимъ се у общтежитію служе, да бы тако свака стварь свима была на послуги а не само имаоцу нѣномъ. И као што високомъ човеку недоликуе кратка хальина, нити маломе дугачка, ерѣ е и полезно и пристойно да ово као и све друго буде удешено узрасту лица, и креветъ и постеля, и топла хальина и обућа, нека се дае ономе, коме е потребна, а не ономе, чія се назвала. Ерѣ се даю лекарства болноме а не здоровоме и мелемъ се привія на рану а не на здраво тѣло. Овако и односно овога, што горе реко, да се дае потребно ономе, кои има нужду а не да остае ономе, кои има и сувнше, коме бы то ишло у раскошь.

Почемъ пакъ сви люди нису едне нарави и сви не мисле еднако о ономе, што е полезно; то да не бы произишло какво разстройство, ако бы свакій почсо живити по своіой вољи, треба да се назначи еданъ за общтега наставника, но тай да е благоразуманъ, мударъ, постоянь и строго честногога поведенія, како бы се сви уединявали и своме наставнику подражавали. Кадъ бы многи живонисци малали черте еднога лица, сви ће тѣи ликови свою быти сходни съ еднимъ лицемъ. Овако ће и у обительи быти, ако сва браћа удешаваю свое нарави са наравима еднога старца, сви ће сіяти еднако добримъ поведениемъ. Кадъ се еданъ избере за угледъ и учителя, тада ће све самоволь престати а слѣдова ће сви еднакоме начину, кои указуе наставникъ общтежителный, чимъ ће се и заповедь апостолска вршити, коя налаже да се свака ду-

ша властима повинує, ерь противляющіи ся, себѣ грѣхъ приємлють (Рим. 13 стих. 1. 2).

Подчинѣни истиниту и савршену послушность наставнику явля ѣе у томе, кадъ се не само, по нѣговомъ савету уздржаваю да не чине оно што не вая; него ако безъ нѣгове волѣ не раде ни оно што є добро и похвално. Ерь воздржаніє и свака патня тѣла полезна є будъ зашта; али ако ко поѣе по своме самовольству, самъ ради што му є воля, а не усхте да поступа по савету настоятеля, нѣгово сагрешенѣ быѣе важніє одъ заслуге, ерь кои се противи власти, тай се противи божіой заповеди, и награда за послешность важнія є одъ награде за напредованѣ у воздржанію.

Сва браћа треба да се єднако пазе онако, као што човекъ воле свакій удъ свога тѣла и жели да су му сви здрави, ерь ако ма кои удъ болує, страда сво тѣло. Но и ма да осеѣамо боль у целомъ тѣлу, кадъ насъ боле поединый удъ тѣла, опетъ и ту наодимо да є разлика; ерь ніє намъ толико тешко кадъ насъ боле претъ на нози, колико тай боль осеѣамо, кадъ насъ боле око, премда се осеѣа болестъ и на єдномъ и на другомъ. Овако нека се сматра меѣу браћомъ, кадъ ко одъ нѣи, кои є савршеніи и больій падне у болестъ. Но уобште сви су дужни єдно другогъ любити єднако, и потоме неѣе быти лепо, да у братству буду нека особита дружества. Ерь ако ко воле єднога више, него ли друге, тимъ веѣъ обявлює да друге не любви. Зато треба удалити одъ братства и непристойне сваѣе и посебне дружбе, ерь одъ сваѣе долази мрзость, а одъ посебнога друженя излази подозренѣ и завистъ. Ерь кадъ се наруши равенство, свагда долази завистъ и неприятельство, одъ оны, кои држе да су понижени и презрени. Зато смо и добили заповедъ одъ Господа, да се на нѣга угледамо, кои дає светлость сунца подеднако и праведницима и грѣшницима (Мат. 5 стих. 45). Као што Богъ дає свима

светлостъ, тако и они кои му подражаваю нека чине и да све еднако любе. Ёрь где нема любви, тамо долази мрзостъ. А кадъ е по речма Ювана Богъ сама любовь (1 Иоан. 4 стих. 16); то е мрзостъ љаво. И као што кои има у себи любовь, има Бога, тако и чие е срце препуно мрзости, тай рани у себи љавола. Дакле, треба да према свима и свакоме имамо еднаку любовь, а поштованъ нека зависи одъ достоинства лица овога или онога. Тѣлесно сродство неће надвишавати кодъ оны лица, кои буду међу собомъ оваквомъ любовью сvezани. Ако ти е братъ, или синъ, или кѣерь, немой да то тѣлесно сродство предпоставляшъ духовное и да свое тѣлесне сроднике више волешъ, нежели духовне; ерь ако овоме противно поступашъ, показа ћешъ да се ниси сасвимъ ослободіо одъ тѣлесны свеза, него да имъ іошъ служишъ.

Безполезни разговори и разсѣянность у непосличеню да буде забранѣна. А да се допушта само оно, што сазидава и снажи душу и да се говори свагда пристойно и што е на ползу, и то у свое време и да говоре само лица, коя имаю дозволенъ. Кои е млађій, тай да чека докъ му старіи то одобри. Шапутанъ, подсказиванъ на уво, маханъ, све то да буде забранѣно; ерь шапутанъ порађа сумню а маханъ наводи брата мислити, да се нешто зло намерава. Све ово, дае повода, да се починѣ мрзостъ и подозренѣ. Када е што потребно казати, или се о чему разговорити, нека се и самый гласъ говора удеси, како бы чули или сви, или онай коме треба да чуе. Ако е кои съ кимъ се говори близу, нека е и гласъ тишии, ако ли е пакъ удалѣнъ, нека се ячимъ гласомъ говори. Аль кои дае советъ, или какву заповедъ, нека не виче, нити прети, ерь е то увредително.

Изъ обителъи безъ потребе, нека се никоме не дозволява излазити.

Почемъ има монастира не само мужкїй него и женскїй; то се све, што е досада говорено, односи и на братства и на сестре, обоима нека то служи за правило общте. Ёдно се само додае то, да се у свему већа пристойность изискуе у животу женскиня, да су некористолюбиве, да ћуте, да су послушне, смерне, дружелюбне, предосторожне, манѣ да излазе из монастира, да избегаваю састанке, да се узаймно пазе и да немаю посебна дружства. У свему овоме, треба да напредуе животъ дѣвическїй и да се оне брижљиво зато стараю.

Она, која има да одржава редъ, не треба да угађа сестрама и да дозвољава што е њима по вољи, него да буде озбиљна тако како бы е се бояли и почитовали е. Ёрѣ она треба да добро памти, да ће Богу одговарати, ако не врши свою дужность. И свака сестра, да нетражи одъ настоятельнице оно, што е њой по вољи, него што е полезно и спасително, да не тражи узрока, зашто іой се тако заповедило, него некъ смерно врши налоге свое настоятельнице; ёрѣ другчіе обяви ће да е рада да буде самовольна и да су іой повольне послѣдице безвластїя. Но као што божїе заповеди примамо съ поверенїмъ, знаюћи да е свето писмо одъ Бога на ползу нашу дато; тако и сестре да слушаю заповеди свое настоятельнице безъ далѣгъ пытаниа, да врше што имъ се наложи усрдно, а не са некомъ ладноћомъ и као присилѣне, како бы збогъ послушности получили награду. Не само поученя, која се тичу строгаго монашескогъ живота, радо да примаю и слушаю; него ако бы имъ наставница забранила постити а саветовала бы да се раномъ подкрепе, или бы по нужди нешто друго заповедила, кое бы имало намеру да облакша или исправи, све да оне точно врше съ уверенїмъ, да е то што она заповеда за њи законъ.

Яви ли се потреба да се која одъ сестара съ кимъ одъ мужки разговори о каквой потреби, или съ кимъ было човекомъ да се састане, кои бы имао полезанъ ушливъ на дѣла; то се има чинити преко настоятельница, која ће двема сестрама, за коє е по годинама и животу безопасно виѣанъ и разговоръ съ кимъ было, ово чинити а нипошто сама да то не чини. Ако која сестра сама нешто смисли, што бы было полезно, то нека она то обяви настоятельница и преко нѣ казує, коме што треба да каже.

I. а)

Сыне, даждь ми сердце твое.

(Прит. гл. 23 стих. 26).

Данасъ видимо мы найрадостнѣ, небесно зрелиште. Млада дѣвица по годинама, нѣжна по саставу, благовоспитана и изображена, одвраћа своє лице одъ свію людски суєта, одриче се спокойства, коє уживаше у свету, презревши све угодности, да задобіє свога саздателя. — Видите ли е? Гле, како е она скоро сасвимъ нага, ушла у овай св. храмъ, да докаже тиме, да одбаца желъ свега што е суєтно на свету. Косу своє главе постриже у име свога Господа Бога, да бы познали, да она изъ любви према нѣму искоренява све душегубне тежнѣ и нагоне своє. Силнимъ оружіємъ наоружала се она противъ онога врага, кои може да поколеба нѣну намеру. У нове одежде обуче своє тѣло, да удали стреле вражеске, као голубица. Шлемомъ покрива свою главу,

а) Ова су четири слова Никифора Теотокиа.

да буде мудра, као што є змїя и да бодро пази на свакидашня насертаня лукавога врага. Опасала се новимъ поясомъ, да не бы онъ могао покренути желѣ тѣлесне. Обула є свое ноге у сандаліе, да є не бы могао савратити съ пута добродѣтели. Покрила се и обукла у мантию, да означи, како се она умртвлява зато, да бы могла живити уедно са Исусомъ Христомъ. Узела є у руке државно оружїе крста, да надвлада сву силу вражеску и сва нѣгова искушеня. Као мудра дѣва, држи сада у рукахъ своимъ запальну свеѣу, чимъ обявлюе светлость свои добры дѣла, да їй виде люди и да прославе Бога.

Честна дѣво, блажена є твоя мисао, чудно є твоє предузеће! Ты си са своимъ одговорима, возвеселила наше душе, ты си возрадовала насъ са обѣтима, коє Богу даде. Ты тражишь Христа, обѣшь да будешь нѣгова невеста; зато си се ты и удалила одъ сродника, оставила си домъ свои родителя и савъ светъ и дошла си да се станишь у ову свѣтлену обитель. Ты тражишь Исуса Христа, — нїе тешко твоє траженїе. Едну само стварь онъ одъ тебе тражи, и ако му є ты подаришь, то є онъ готовъ да се съ тобомъ обручи и да те загрли. Ова стварь, кою онъ одъ тебе иште, нїе тешка: овде нису потребни тешки трудови, нїе потребанъ зной одъ усиливаня: Онъ иште твоє срце. Сыне, даждь ми сердце твоє. Аль пази, не иште срца тѣлеснога; ерь Богъ нїе земля, нїе тѣло, онъ иште срце душе твоє, т. є. умъ твой; ерь є Богъ духъ. Сыне, даждь ми сердце твоє. Ако му ты посветишь свой умъ, онъ ће одмакъ теби доћи и саєдини ће се съ душомъ твоїомъ. О овоме оѣу да съ тобомъ говоримъ; ерь є у томе намера монашескогъ живота, на кои си се решила и кои предузимашъ.

Зашто монаси беже одъ света и удаляваю се одъ общества? Зашто одлазе у усамлѣна места и

станюю се по монастирима? По свакій данъ посте, непрекидно бодрствую и често метанишу? Молитва — нѣовъ е посао, послушность — нѣова е брига. Они се красе са любавію, читанѣмъ се крепе и снаже, сузама покаянїя ране се и пов. На трудъ и удрученїѣ, они се свакидашиѣ уче; но какавъ е нѣовъ край и конацъ? Каква е нѣова цѣль? Заиста е висока и славна цель, чуданъ и желанъ конацъ; они са апостоломъ Павломъ, оѣе да у нѣима живи Христосъ а не они: живу же не ктому азъ, но живетъ во мнѣ Христосъ (Гал. 2 стих. 20). Оѣе да су среѣни и благополучни свагда само у саюзу са Христомъ Исусомъ. И ето, то е нѣова цель и намера.

Но погледайте, шта се вишепута догаѣа. Неки одъ монашествуюѣи, посвећую Богу све свое тегобе и знойне трудове подвига тѣлесны, а умъ свой оставляю у суети и привезаности къ свету. Они држе да се владаю монашески, аль себе ядни вараю. Христосъ не долази у душу нѣову. Богъ е духъ, и оѣе да му се духомъ моле они, кой га желе имати. Духъ есть Богъ, и иже кланяются ему, духомъ и истинною достоинтъ кланятися (Іоан гл. 4. стих. 24). Кой му не посвети свой умъ, никако се съ нѣиме саединити не може. Кой умъ свой узносе Богу, ти му приносе истиниту жертву, по речма св. писма: Жертва Богу духъ сокрушенъ (Пс. 50. стих. 19). Чимъ онъ увиди такву жертву, одма постае и женихъ душе онога, кои му е приноси. Сети се да е Авель принео Богу жертву, принео му е и Каинъ, па шта е было? Дарове жертве Авельове приміо е Богъ: Призрѣ Богъ на Авеля и на дары его. Но никакву пажню нѣе обратио на жертву Каинову, одвратио е лице свое одъ суетногъ дима жертве нѣгове, нѣе хтео ни да види Каина. На Каина и на жертвы его не внятъ. А зашто? Они су обое были браѣа, и обое

су съ благоговѣніемъ приносили Богу свое жертве. Каинъ е принео на жертву Богу плодове земне а Авель му е принео првенце одъ оваца свои. (Быт. 4 стих. 4 и дал.). Еданъ му приноси ствари мртве, плодове землѣ, а другій му приноси живе првенце одъ свои оваца. Каинъ е посвећавао Богу ствари бездушне, а Авель му на жертву приноси живе одушевлѣне првенце. Ово су были обе жертве; но разлика е у томе, што е Авель принео на жертву оно, што е имао найболѣ. Каинъ пакъ истина е учиніо жертву Богу, али одъ онога, што е имао найгоре. Дакле и онай монахъ, кои само бодрствуе и пости, приноси на жертву Богу ствари мртве, плодове земне и тѣлесне. А онай, кои посвећуе Богу свой умъ, приноси му на жертву дарове живе, одушевлѣне и духовне. Монахъ кои само изиурава свое тѣло, приноси Богу даръ бездушный и трулежный. А кои очищава свой духъ, приноси Богу за жертву не мртво а одушевлѣно все соженіе. Монахъ, кои се подвизава тѣлесно, не дае Богу оно, што има найболѣ. Монахъ кои Богу приноси духовно освеженъ, приноси му найодабранію имаовину, кою му е Богъ дао. Монахъ кои се подвизава у тѣлеснимъ занимањима са нечистимъ срцемъ, приноси Богу жертву онакву, какву е и Каинъ принео; па зато Богъ и неприма такве жертве, одвраћа свое лице одъ нѣи. Монахъ кои подноси на жертву Богу чистоћу духа свога, приноси жертву као што е Авель и Богъ е прима, обраћа свое лице на приносителя жертве и улази у срце нѣгово.

И стари Израильтяни негда мислише, да Богъ оће тѣлесни жертвѣй само а не съ тимъ и чистоћу душевну. Па зато подносише на олтарь телце, приносише Богу тамянь, подизаше руке у молитви къ нѣму; но међутимъ нису срце свое посвећавали му, него то е было испуњено злобе. Тада Богъ призивлѣ

Исаію пророка и заповеда му, да каже людма, како те споляшиѣ жертве онда имаю цену, ако іѣ прати чистоѣа душевна. Изаѣе Исаія и ставши у средину свега народа, рече: услышите слово Господне! Что ми множество жертвъ вашихъ? Кто бо изыска сія изъ рукъ вашихъ? Аще принесете ми семідалъ, всеуе: кадило — мерзость ми єсть: поста и праздниства, и новомѣсячій вашихъ ненавидитъ душа моя: Єгда прострете руки ваша ко мнѣ, отвращу очи мои отъ васъ: и аще умножите моленіе, не услышу васъ. Отимите лукавство отъ душъ вашихъ (гл. 1 стих. 11 —). Какву ће дакле имати користь монахъ, кадъ наблюдава постъ, а душа му є пуна злобе? Када почитує празнике а духъ му є свезанъ за светска задовольства? Каква є полза ако бодрствує а овамо му є умъ обтереѣенъ са лукавимъ мислима? Каква є полза ако се устима моли а уму дозволява да тада мисли о другоме коечему? Ко вамъ то тражи? Овакавъ притворанъ богомоляць подиже свое руке Богу, алъ Богъ одвраща свое очи одъ нѣга. Онъ се дуго моли, алъ га Богъ не чує. Прогоните све лукаве мисли изъ свое душе, изъ свога срца, истерайте и изгладите рѣаве спомене, не гордите се а ненавидите похоть очесъ и гордость житейскую, старайте се да вашъ подвигъ има ове плодове: любовь, радость, миръ, долготерпѣніе, благость, милосердіе, вѣру, кротость, воздержаніе (Гал. 5. стих. 22). Посвети свою душу Богу, па бешъ тада, о пустыньиче, быти саєдинѣнъ съ нѣиме.

За све ово, што наводимо, имамо яке и яснє основе и потврѣеня у св. писму. Негда є дошао быо Спаситель нашъ Иисусъ Христосъ у Витанію, где га две жене приме у свой домъ, да га угосте. Єдна одъ нѣи Марта тумара овамо онамо, послужує и спрема

све што е потребно: Марта же молвяше о мнозѣ службѣ; а друга Марія, све е оставила и села у ногу Спасителя Богочовека и обратила е све свое вниманіе на рѣчи, слово нѣгово. Сѣдши при ногу Иисусову, слышаше слово его. (Лук. 10 стих. 40 и 35). Марта е држала да ће угодна бити Иисусу Христу нѣна услуга, нѣна добродѣтель и трудъ, кои полагае око спреманя. Она е мислила да Богъ тражи астала и служеня око угодности тѣлу. Она е држала да нѣна сестра ништа не ради, него бадава седи и проводи време узалудъ. Желила е она да и нѣна сестра добіе участіе у награди, па зато дође предъ Исуса Христа и рекне: Господи, заръ се нимало не бринешъ, што ме моя сестра саму остави да ти служимъ? реци іой, да ми помаже. Но Господъ уместо да е похвали, изобличи е: Марто, Марто, печешися и молвиши о мнозѣ. Едино же есть на потребу. Наиболѣ е то, што е чинила Марія. Видишъ ли е? Она е избрала, што е найпрече. Она е принела мени велику жертву, посветила е свой умъ на то, да слуша мою науку. Марія же благую часть избра, яже не отимется отъ нея (Лук. 10 стих. 40 —). Ево доброгъ примѣра, у коме Богъ показуе намъ шта онъ оће, што му е драго, а то е, да му умъ и срце посветимо, какобы онъ быо савъ нашъ.

Невѣста коя се споминѣ у кнѣиги „Пѣснь Пѣсней“ означава добродѣтелну душу, коя данъ и ноћъ мисли о жениху своме. На ложи моемъ въ нощехъ искахъ, его же возлюби душа моя. Никада га она ніе забравляла, него е непрекидно онъ почивао на срцу нѣномъ. Ово е было зато, што га е она яко волела (гл. 4 стих. 1 и 4). Дакле любовъ подиже умъ нашъ къ Богу, и любовъ опеть Бога своди къ нама. Любая мя, возлюбленъ будетъ отцемъ моимъ, и азъ возлюблю

его, и явлюся ему самъ (Іоан. 14 стих. 21).
Па зато добаръ подвижникъ — монахъ, кои упра-
вля умъ свой Богу, постае жилиште божіе, сосудъ
св. Духа, обиталиште Исуса Христа. Богъ му запо-
веда, да га люби, и изволява тада доћи у душу
нѣгову.

И ово ћете вы сами дознавати честимъ иску-
ствомъ. Ёли се вамъ догађало, да кадъ се постите,
бодрствуете и молити, да то чините безъ прилепленя
ума вашегъ къ Богу? Па шта тада осећате? Ёли да
никакве радости, никаквогъ задовольства не осећате?
Осимъ што тада осећате уморъ, кои ослаблява васъ
одъ труда, никакве утѣхе не обузимлю вашу душу.
Знаете ли зашто? Зато, што то ваше дѣло ніе узла-
зило на небо, да одтуда сведе благодать божію у ср-
це ваше, кое е остало ладно и несаучаствуюће томе
дѣлу побожномъ, кое вршите, па и недобія одъ нѣга
плода. Међутимъ обазрите се на она тренућа моли-
тве, кою вршите читанѣмъ или поянѣмъ са участі-
емъ ума, кои е савъ погруженъ у Бога, о, како е
тада душа ваша пуна радости, веселя, утѣхе, како
васъ обузима милина, сладость и небесно усхићенѣ.
Па зато као благопріятно Богу кадило, узвишава се
дѣло ваше къ небу, низводи благодать Духа светогъ
у срце ваше, Богъ посећава душу вашу.

О, бедна и ядна душо моя, зашто не предашь
умъ свой Богу, своме Саздателю, да зато получишь
драгоценый бисеръ као што га е добио онай Еван-
гелскій дѣлатель? Творче мой Господи, шта ми е те
не посвећуемъ теби я свой умъ, да бы крозь то по-
стао жилиште твоє, да бы могао у себи сачувати че-
стно мвро благодати твоє? Предай му сестро моя, умъ
свой, посвети Исусу Христу све твоє мисли, као сво-
ме жениху. Гледай свагда на нѣга умимъ очима, као
на малюга младенца, кои у колеби плаче, па ће од-
ма ућутати сва твоя глупа мудрованя тѣлесна и зем-

на. Погледай на Спасителя Иисуса, како се онъ сми-
рава и умива ноге своимъ ученицима, па ћешъ одма
смирити и угушити сваку гордельиву мисао твоје ду-
ше. Погледай на Иисуса у вертограду, како се поко-
рава своме Отцу, како му е послушанъ тако, да е
радо претрпю крстну смртъ, па ћешъ се научити по-
коравати и слушати своје старіе. Ако се сетишъ Иису-
са када е онъ быо у пустињи, то ћешъ се строго
придржавати подвига поста. Увидишъ ли га на гори
Елеонској, то ћешъ јако возлюбити молитву. Сетишъ
ли се Иисуса, како е онъ искушаванъ, то ћешъ и ты
победити врага. Сетишъ ли се нѣгови чудеса, то
ћешъ у грудма своима неговати човеколюбіе. Погле-
дашъ ли на Иисуса, када е онъ быо на суду, гди су
му се ругали, гди су га измејавали, гди су га ћушали,
били, плювали, ранили, трновый венацъ на главу му
метали; то ћешъ се научити съ радошћу трпити сва-
ку незгоду монашескогъ живота. Чешће се сеѣай и
мисли о Голготи, гди ћешъ Спасителя виђати распе-
тогъ међу два разбойника, ако е онъ и быо правед-
данъ царъ и створитель свега света. Христе мой, из-
ричи му у души својой, кои си распетъ, о, Христе
царе мой, распетъ си за тешке грѣхове душе мое, за
кою си дозволю да главу твою трновый венацъ про-
бада; за грѣхове тѣла мога, изранѣно е тѣло твоје и
пролита крвь твоя! Христе мой Господи, оштро копіе
пробада животворно ребро твоје зато, што е срце мое
ладно и жестоко. Ово све говори и о овоме са уча-
стіемъ любећегъ срца мисли, па ћешъ увидити, како
се очи твоје наслађаваю духовнимъ драгимъ каменѣмъ
и бисеромъ, и изъ очію твои потећи ће сузе, као
умилни извори наслађаваюћи невинне душе. И после
оваквы суза, сиђи у гробъ Христа свога Спасителя
и погледай ту на нѣга мертва и бездыханна. Гробъ му даруе Јосифъ а муро приносе муроносице,
оплакуе га мати, а ты се завери у своме срцу свагда

га носити и никада га незаборавляти. Сеѣай се, да ѣе онъ негда доѣи да суди свету. Затруби ѣе трубе, сиѣи ѣе св. ангели, уста ѣе мртви, изиѣи ѣе му на сусретъ сви люди. Хилядама ангела, безбройно число архангела, окружи ѣе га и появи ѣе се напредъ св. крстѣ. Кнѣиге ѣе се отворити, дѣла ѣе се свачія обявити, тайне ѣе се одкрити, свети ѣе се угодници возрадовати а грѣшници тужно заплакати. Ты ѣешъ тада увидити свога жениха, како е онъ тихъ и пунолюбанъ спрямъ праведника: поставиѣе иѣ съ десне стране до себе, зацари ѣе иѣ и дати имъ свое безкрайиѣ царство. Аль знай, шта ѣе бити са грѣшницима? О, Боже мой преблагій и праведный! Несреѣни грѣшници некуси ѣе сву строгость божіе правде, нѣова ѣе судба бити страшна, ужасна, отиѣи ѣе они на вечне муке страшнаго пакла. О овоме често размишлявай, поучавай се и пази да имашъ свагда на памети и у мислима Исуса Христа, Творца и Саздателя свога. Идешъ ли кудгодъ? Нека ти е Христось на памети и у мислима, едешъ ли, пиешъ ли, говоришъ ли, ѣутишъ ли, радишъ ли, нека ти е свагда Христось на уму. Поѣу и даню, свакій часъ, свакогъ тренуѣа, имай у мислима Исуса Христа. Начертай га на срцу своме любавію, па тада неѣе наѣи места лукава мисао, нити ѣе се огрешити твоя душа. Начертай Христа на срцу своме печатомъ смиренія и благоговѣнія, па тада неѣе моѣи наѣи у нѣму места зла похоть, нити ѣе она покренути твою волю. Исусъ Христось, нека ти е утѣха у твоіой скорби, трпленѣ у искушенїима, сила и моѣь у дѣлима твоима, да бы Богъ быо всяческая во веѣхъ по речма апостола (1 Кор. 15 стих. 28). Христось нека е свагда у твоіой мисли, нека ти е о нѣму твоѣ занимаѣь, твоя душа нека е у нѣму, ерѣ ѣешъ тако свагда бити у любави нѣговой и тако ѣе онъ свагда бити у твоѣмъ срцу и учини ѣете блаженомъ на небу. Тада ѣе онъ тебе

поставити съ десне стране до себе, као царицу, коя има златну одежду дѣвства и обучену у бисерьъ православне вере и украшену свима милинама добродѣтельй твои. О, да бы Богъ дао, да се радуешъ тада са свима светима, неизреченомъ радошћу у Христу Господу Богу нашемъ, коме нека в слава крозь све векове. Аминь.

II.

Иго бо мое благо, и бремя мое легко естъ.

(Мат. XI стих. 30.)

Свевишній Творче! све твоє речи заиста су ми слађе одъ меда, по речма цара Давида (Пс. 118 стих. 103). Све твоє заповеди, есу небесне и духовне, као што си самъ казао, ерь имаю све оне силу живота вѣчнаго. Глаголы, яже азъ глаголю, духъ суть и животъ суть (Юан. 6 стих 63). Зашто дакле називлѣши те своє заповеди игомъ? Ово си ты честна дѣво разумела, као што е Петаръ, да Христосъ Спаситель има глаголы живота вѣчнаго. Па зато си оставила светъ, да бы Христу послѣдовала; обукла си се у ангелскій образъ, да бы сву себе пренела у красне обители божіе; но видимъ да те страши име ига, ужасава те споменуто бремя. Истина да е иго ово благо и трудъ кои се може савладати, но о, Христе мой, опеть свакій са некомъ тугомъ прекланя свою главу подъ нѣмъ. Истина да нѣ бремя тешко, аль и зато, што е бремя, отегоћава свакога, кои га носи. О, честна душо! нека те не смућава ово име ига и бремена. Ово е некій ликъ, коимъ е Богъ хтео да намъ покаже савршенство христіанскогъ подвижника. Када землѣдѣлаць упрегне

вола у ярамъ, онъ е тимъ покорио нѣгову волю себи и во веѣкъ нема свое волѣ, сви нѣгови покрети и ходанѣ мора быти онако, како оѣе землѣдѣлацъ. Тако и човекъ када усхте да узме на своя леѣа бремене, онъ се подчинява и покорава свою волю тежини бремена. Кадъ дакле Исусъ Христосъ возлаже на насъ иго и бремене, то Онъ тимъ оѣе насъ да научи, да смо му у свему послушни тако, како се изискуе одъ нѣговы вѣрны послѣдователя. Ова е добродѣтель врло пріятна и лака ономе, кои се е нѣоме украсіо. Послушность е така добродѣтель, безъ кое монаху нѣе никако могуѣе да иде по путу добродѣтели и савршенства. Я ти сада казуемъ, шта е монахъ, и какавъ е нѣговъ животъ, а после ѣу ти доказати, да е само послушанъ монахъ, правый и савршеный монахъ.

Два станя имала е човечія природа — станѣ невиности у раю до преступленя божіе заповеди и станѣ грѣшно после учинѣногъ грѣха кое се станѣ оснажило у свету. Када е човекъ быо у раю, тада е нѣгова природа — естество было као што е и земля, коя е свакидашнѣ пораѣала многоразличне цвѣтове добродѣтели. Но чимъ е човекъ истеранъ быо изъ рая, одма е по кривици нѣговой развратила се нѣгова воля, променила му се мисао: нѣгова е природа единако производила триѣ грѣха. У станю невиности, воля е човечія сва тежила добру. Но грѣхъ е спречіо нѣгове тежнѣ, и што е пре човекъ лако вршио, то му е затимъ требало съ великимъ трудомъ вршити. Сада треба човекъ да себе принуѣава, да бы ма шта добро учиніо, а у оно време безъ муке е могао себе украшавати са свакомъ добродѣтелию. Іованъ списатель лѣствице, изъ кое се научавамо добродѣтельима, учитель е монашескомъ животу. Іованъ овай вели, да е животъ монашескій изборъ добродѣтелногъ общества, обеѣанѣ, кое дае монахъ, естъ обеѣанѣ

да ће онъ живити свето и богоугодно. Но да бы монахъ могао украшавати се са добродѣтельима, кадъ има сметню за то у своіой гнѣшной природи, треба да еднако присилує и понуђава ту при роду на добро. Монахъ е свагдашнѣ понуђенѣ природи да чини добра и богоугодна дѣла. Ово е тако истинито и мудро изреченѣ, да ми се чини, да га е самъ Духъ свѣтый внушио Іовану. Ёрѣ посудите, наша природа оће да се насиђава, а монахъ оће да се пости. Овде е очевидно потребно принуђенѣ, да бы се победила желя природи наше. Природа наша оће да има спокойство и да спава, а монахъ мора да бодрствує и да се изнурава трудомъ. Овде е потребно себе принуђавати, да бы могли одсећи тѣлесне желѣ. Свакій часъ човечія природа хтела бы оно, што ніє у свомъ реду, а монахъ е дужанъ да се држи чисто и неокляно одъ грѣха. Изискує се дакле овде непрестано принуђаванѣ, да бы искоренили злу похоть тѣла, а насадили бы у нашої природи волю божію. Монахъ е свагдашнѣ понуђенѣ естества, вели Іованъ.

Но кои бы то быо такавъ одважный подвижникъ, такавъ постоянный бораць, кои бы свагда наоружанъ стаяо, да побеђує свою природу и умртвљава похоть свога тѣла? Самолюбіє често побеђує нашу добру волю, и сладость страсти плѣнява нашу душу. Да бы могли као што треба надвладати себе, изискує се да смо мудри и свагда да мислимо да се страстима не одамо и да смо у добродѣтели постоянни и савршени.

Свагда остає натрагъ онај, кои држи да онъ самъ своима силама, може себе да руководи. Данасъ е умъ покренуо страсти и надвладао ѿ ѿ, а сутра, гле, страсти претекоше умъ и надвладаше га. Данасъ си се умеріо и бодро држао на стази добродѣтели, а сутра си се распалио и далеко заишао одъ границе добродѣтели, заборавивши да се добродѣтель заключава у умерености. Дакле се види, да намъ е потребанъ

другій руководитель, а не мы сами. Мы никада не-
треба да сами себи предамо старешинство; него тре-
ба да се другоме подчинимо и свою волю покоримо
старієму. Єрѣ онѣ неће да буде обузетъ сладошћу
наши страстїи, неће га кретати наше самолюбїє, кое
често завлађує нашомъ душою, у пѣга є мишленѣ
спокойнїє, онѣ може насъ ободравати свакой данѣ,
пазльиво и умерено водити насъ по путу спасенїя.
Изъ овога свакой дознати може, да є поглавито по-
слушность оно, што води насъ къ савршенству. По-
мислите овде на дивлѣ дрво, кое расте у шуми и
кое будући да нико не подкресава, нити га ко око-
пава; зато оно и не приноси никадѣ никаквыи родѣ,
или ако што и роди, то є родѣ тай безъ сласти и
вкуса. Тако є и єрѣ монахомъ, кои не слуша; єрѣ
онѣ ништа научити неможе, лишенѣ є свакога ду-
ховнога руководства и наставленя. Догоди се покад-
кадѣ да иско добро и онѣ учини, но то є непостоя-
но, безъ цене и безъ савршенства, неосвећено благо-
даћу божїємъ. Дрво надѣ коимъ се ради, кое є у
башти и кое баштованѣ залива, подкресава и води
бригу о нѣму, добро рађа, цвета и плодови су му
вкусни и сладки. Душу монаха, кои є послушанѣ,
саветѣ настоятеля посведневно ободрава, ерце послу-
шнога монаха речѣ настоятеля свакогѣ часа буди
одѣ сна, па зато такавѣ послушанѣ монахѣ иде на-
предѣ къ савршенству и краси се са богатимъ пло-
домъ благодатне добродѣтели.

Я мислимѣ о животу монашествующихъ и о жи-
воту наши прародителя — Адама и Еве, и видимѣ
у оба общества велико сходство. Богѣ є саздао два
човека и оставїо їи є у раю, да у нѣму живе без-
страстно и безгрѣшно. После када є опетѣ Богѣ си-
шао на землю, уредїо є монашеской животѣ, да лю-
ди опетѣ живе на земљи онако, као што пре тога
прародители живише у раю. Монастирѣ є рай зато,

што е онъ такво место, где се врши непрекидна молитва, славословіе и друге богоугодне дужности наше. Браћа по Христу тамо живећа, есу ангели, ерѣ се стараю да проведе ангелима подобный живоѣ, повинуюћи се настоятелю, као началнику, одъ Бога поставлѣномъ. И покорность, кою монаси указую сво-
ме настоятелю, односи се къ Богу. Слушай вась, мене слушаеть; и отметаайся вась, мене отметається (Лук. 10 стих. 16). Докле е Адамъ быо безстрастанъ и савршенъ, дотле се и повиновао Богу, докле е онъ живіо свето и безгрѣшно, дотле е слушао Бога и чувао се да не преступи нѣгову свету заповедь. Тако и монахъ, докъ слуша и покоравя се по сили свога обѣта, дотле и иде напредъ; докъ се повинуе своме началнику, дотле се и влада и живи свето и богоугодно. Када е Адамъ истеранъ изъ рая? Када е изгубіо божію благодать? Када е постао грѣшникъ? Када е осуѣенъ на овакавъ грѣш-
ный и страстный животъ? Онда, када наруши и преступи божію заповедь. Ово се може удесно однети и на монашествуюћа лица. Чимъ се онъ одврати одъ послушности, одма се одъ нѣга удалява и божія благодать. Како постане непокоранъ, одма постае гори одъ онога, кои нѣ ни пошао по томъ путу. Како одступи одъ повиновеня, онъ се у исто време удалява одъ цѣли монашества и живота нѣговогъ.

Зато Теодоръ Студитъ, Ефремъ и Исаакъ Сирски, Макаріе Египетскій и Іованъ Лѣтвичникъ, сви сагласно утврђую, да су старога доба монаси толико послушни были своимъ настоятелямъ, да кадъ имъ е велика была потреба да изиђу изъ монастыра, нису никада излазили докъ не добию дозволенѣ свога старца. Кадъ су ожеднили, нису се смели напипи воде, докъ имъ нѣовъ наставникъ то не благослови. Вишепута желили су да штогодъ говоре, што е полазно; аль нису се усудили то чинити, докъ имъ

се неодобри одъ настоятеля. Исторія намъ о времени првы монаха сведочи, да су они тако были покорни и послушни своимъ настоятелямъ, као и заповедима св. Евангелія. Тако су почитовали свога начальника, да кадъ су предъ нымъ излазили, држали су да стое предъ Исусомъ Христомъ. И оваквомъ послушношћу дођоше они до такве висине савршенства нравственногъ, да посташе живи образи сваке добродѣтели, сосуди драгоцене светинѣ, мвромъ благодати напунѣне. Ёдни су одъ нѣи збогъ послушности сматрали будуће, други добіяше даръ да творе чудеса, а сви су после смрти получили место у царству небесномъ.

Началникъ и првый учитель овога чуднога общества, есть Господъ нашъ Исусъ Христосъ, едиnorodный Синъ божій, кои е сишао на землю ради нашего спасенія. Онъ е самъ высокимъ своимъ примѣромъ положио temelъ небесноме животу монашескомъ, онъ е првый нѣговъ законодаваць. Онъ се е у вертепу удалѣномъ одъ света родію, да покаже, да е почетакъ добродѣтельногъ расположеня, удаленѣ одъ света и одъ суете светске, коя вара и примамлюе люде. Онъ се е на гори усамлѣно молю, да покаже, да тишина подиже умъ небу и усамлѣна места да су врло удесна за молитву. Када е хтео да пости четрдесетъ дана и ноћи, тада е изишао у пустыню, и тимъ насъ поучію, да е пустыня место воздржанію и помоћница добродѣтели. Путовао е Христосъ по селцима и варошима зато, да распростре знанѣ о Богу и да искорени нечестіе. Но и опеть видимо да е онъ нешто вршію укупно са своимъ апостолима и живію е съ нима, као у каквомъ монастыру. Дужность е дакле наша, браћо, да прилѣжно размишлявамо о целомъ животу Исуса Христа, као првомъ началнику нашего монашескогъ живота и наставнику, да познамо све што е радію, учію и говорію и како е окончао свой животъ на земљи. Іованъ возлюбленный

ученикъ Христовъ, у одкровенію, видіо є кнѣигу, кою ніє могао нико прочитати (Апок. гл. 5 стих. 3). Ова є кнѣига являла за воплощенѣ единороднога Сина божієга, коє нису могли разумети ни ангели, ни люди. У самомъ почетку ове таиствене кнѣиге, као што обявлює царъ Давидъ, стаяла є написана добродѣтель послушности. Въ главизнѣ кнѣижнѣ писано єсть о мнѣ: еже сотворити волю твою, Боже мой. (Пс. 39. стих. 9 и 10). Исусъ Христосъ, као Богъ быо є премударъ и пресавршенъ, и ніє имао потребе да се учи и да га ко руководи. И чему бы га могли люди научити и каквой бы га добродѣтели упутити? Онъ зове люде да ій поучи добродѣтели, онъ просвећує умъ нашъ да врши добра дѣла. Но ипакъ є онъ быо послушанъ Іосифу и матери своіой. И бѣ повинуюся има (Лук. 2 стих. 51). Покоравао се заповеди Іосифа, слушао є и чиніо по вољи матери своіой. Оно што є говоріо Іосифъ, вршіо є Исусъ; што є заповедала мати, синъ є то испуњавао. И бѣ повинуюся има.

Ево високогъ примѣра, дивне науке за монашествуюће! Нека се не изговараю ничимъ, ако се не повиную. Посудите монаси, какво є савршенство Исуса Христа, а какво Іосифа и матери нѣгове, па ћете наћи толико разлике, колика постои између Бога и човека. Па гле, опетъ се Богочовекъ Исусъ повинует! Нека се поуче монаси одъ овога примѣра, да имъ повиновенѣ помаже узлазити све више къ савршенству добродѣтельногъ живота. Исусъ Христосъ имао є слободну волю по човечеству; аль є онъ добровольно и радо подчинява вољи свога божества. Цео є светъ видіо висину и савршенство нѣгове послушности онда, када є дошло было време, да пострада и испіє горку чашу свое смрти. Видео є онъ све муке, коє му предстояше. Знао є да ће га срамотити, плювати, бити и злоставляти свакояко, како то само зло-

ба уме. Гледао е трновий венацъ, креть, ексере, жучь и сирѣе. Ужасъ га е убузимао, текла му е крвь; па шта онъ ради? остае у покорности, послушность никада не оставля осеѣаня нѣговога срца. Не яко же азъ хошу, вели онъ Богу Отцу своме, но яко же ты. Ма да се боимъ я, као човекъ, ма да се устресамъ одъ велики страданія: но опеть нека тече моя крвь, нека ме распию, нека у свему буде твоя а не моя воля, коіой се покоравамъ. (Лук. 22 стих. 42). Ово е чудна послушность, ово е савршена покорность! Бю е онъ послушанъ Богу и Отцу до смрти: послушливъ бивъ даже до смрти, смрти же крестныя (Фил. 2 стих. 8.) Почетакъ нѣговогъ живота носи украсъ добродѣтели послушности — и бѣ повинуюся има. Са овимъ е и окончао животъ свой, повинуюћи се наредбама и вољи Бога и Отца — умро е на крсту. И како бы было то могуће, да постникъ живи у дружеству монашескомъ безъ послушности? Исусъ Христосъ, кои е узаконио животъ монашескій, бю е у послушности, са коіомъ е и на крсту издануо. Надлежи дакле и монаху да живи у послушности и животъ свой оконча подъ цветомъ ове спасителне добродѣтели. Послушность е првый степенъ и найтврѣій темель богоугодне раднѣ свакога монаха. Послушность е свѣтлость, коя предводи монаха къ добродѣтелнимъ врлинама духовнимъ; послушность е пролеће, при коме ничу добра дѣла; послушность е сунце, кое обасява красоту добродѣтелій. Безъ сунца е све мрачно и незгодно — безъ послушности су сва дѣла монаха нестална и неугледна.

Честна дѣво! ты си сада узела на себе благо иго и лако бreme. Темель е твои обѣта положенъ у послушности. Ово обеѣанѣ твое показуе, да си рада угледати се на жениха твога Исуса Христа, кои е првый учитель и основатель овога живота, кои си

сада изабрала. Ово твоє обећанѣ подиже те на високе горе савршенства, да се украсишѣ светимѣ правима. Напиши на срцу своме, послушность, и ову положи у дубльину своє душе, као бисерѣ и другій каменѣ; па ће ти лако и пріятно бити ступати далѣ по избраномѣ путу. Послушность є прославила жениха твога Христа, као што вели апостоль: тѣм же и Богѣ єго превознесе (Фил. 2 стих. 9). Послушность ће и тебе подићи и узнети у безсмртну славу божію и отворити врата прерадосногѣ блаженства вечнога царства. Аминѣ.

III.

Дамѣ ѡмѣмъ въ домѣ ѡи ко ѡградѣ моеѣ мѣсто
ѡменито, ѡбчшее сынѡмъ ѡи дщерей.

(Исаіи. гл. 56 стих. 5).

Велики су заиста подвизи монашески, но велика є и награда. Славно є и красно нѡво дѣло, но красанѣ є и светаѡ венацѣ, кои добіаю. Люди или зато, што су злобни, или зато, што незнаю, редко награђую за трудове оне, кои се знойно труде; алѣ Богѣ, кои є найправедниі внимателно прати свачіє дѣло, найточніє оценоє све околности и мери дѣла людска, па имѣ и дарує достойну награду.

Одвѣћ є високо и важно предузеће монашескогѣ живота, но уєдно є и врло тешко. Животѣ монашескій ніє такавѣ, да га може свакій примити и правила нѣгова вршити. Не вси вмѣцаютѣ словесе сего; но само они, кои имаю особиту волю и любовѣ къ нѣму — могій вмѣстити, да вмѣститѣ (Мат. 19 стих. 11—12).

Зато Господь преко пророка Исаіе, свима проповеда, да монашество има у небесномъ Єрусалиму, у стѣнама невидимогъ града, особито избрано место, кое е болѣ одъ онога, кое е спремљено за синове и кѣри нѣгове. И занста — ако проучимо монашескій животъ добро, ако га разгледамо са своју страна; то ћемо се уверити, да е то животъ небесный а не земный, ангелскій а не людскій.

Ангели су нигда неокаљани дѣвственници, ангели су чисти одъ суете светске, и живећи у безсмртію, служе пресветой вољи свевишнѣга. Монаси се тако исто обећаваю и обвезую, да ће хранити дѣвство и одбацаю све што бы њмъ везало за светско прирастїе. Цео нѣговъ животъ има бити посвећенъ на службу Богу, како бы човекъ на земљи живіо подобно ангелима, како бы тѣлесный човекъ, живіо подобно духовнимъ, безтѣлеснымъ ангелима. Нїе ли ово занста великій подвигъ, нїе ли пунъ славе путь живота и владаня? О, невѣсто Исуса Христа! Ко може достойно да похвали твою мисао и намеру, ко ли да прослави твоє тако дично и славно предузеће? Како да ти опишемъ оне награде, кое ти е Спаситель Исусъ спремїю, кадъ довршишь овай твой високій подвигъ? Ты си се решила да животъ проводишь ангелскій; ангели само и могу, као што треба, да похвале животъ, кон си избрала. Они и могу да ти представе милине, красоту и сїйность онога места, кое ти е Богъ означїю. Я пакъ ништа ти немогу друго казати, осимъ то, шта е твой посао. Ангели свршую молитву. Као што уверава св. Златоустъ: дѣло бо ангеловъ молитва естъ. И ты си избрала животъ ангелскій; дакле е молитва твой посао. О молитви я и оѣу да говоримъ съ тобомъ, и да ти представимъ да е умна молитва истинита молитва и Богу врло угодна.

И отпустивъ народы, възиде на гору единъ помолитися (Мат. 14 стих. 23)

Свака речъ Христова за насъ е наука, која наставля и поучава нашу душу. Свако дѣло Христово, нама е огледало, у коме ћемо видети и наћи примѣръ за свако наше поштанѣ, кое бы водило къ духовномъ савршенству. По личномъ саѣдиненю божества съ човечествомъ кое е было у Иисусу Христу, онъ е быо неразделанъ одъ Бога и свагда е посвећавао се на славословіе божіе. И када е Спаситель имао свршавати молитву, нѣ имао потребе да се усамљава и удаљава у пустиню. Зашто дакле онъ отпушта люде, узлази на висока места и стануе се на површину горе? Ово е Спаситель чиніо зато, да намъ да примѣръ молитве; оће самъ своимъ поштанѣмъ да поучи насъ, каква ће Богу угодна бити молитва — удаљава се одъ народа и пенѣ се самъ на гору. Народъ — то су наше страсти, кое досађую, муче насъ и колебаю наше срце. Народъ — то е стетска суета, која отегоћава и узмућуе нашу душу. Народъ — то е тѣло наше, кое уздрмано похотима, ставля препону нашемъ спасенію. Одпушта дакле Иисусъ народы, када е у намери вршити молитву зато, да бы се мы поучили, да треба да одлучимо себе одъ душегубны страстїи наши, да одбацимо светске суете, да умртвимо похоти нашега тѣла онда, када оћемо да се молимо Богу. Но зашто Спаситель узлази на гору? Да ли зато, да и насъ упути, да се и мы пенѣмо на високе горе, кадъ желимо вршити молитву? О, не. Заръ се не можете одвезати одъ чувственогъ представленя земне горе? Вскую нещуете горы усуреинныя? То е гора, у којой е благоизволю Богъ обитавати. Гора, юже благоволи Богъ жити въ ней (ис. 67 стих. 17). У преносномъ духовномъ смислу, гора означава небо. Тамо смо дужни, тамо се упућуемо да узлазимо мислено, када смо на молитви. Иисусъ се е молю самъ — възде на гору единъ помолитися. Тако треба и мы

да се молимо сами, то естъ, безъ страсти, безъ суѣте, безъ тѣлесне похоти, умъ да узнесемо само небо и у умной бесѣди съ Богомъ да вршимо чисту молитву. Оваква ће бити истинита молитва, таквой е молитви научіо насъ самъ Спаситель своимъ примѣромъ. И ово е у целости умна молитва, еръ умъ нашъ узлази на небо.

Таква е была молитва оне дивне жене Анне, матере пророка Самуила. Узнела е она умъ свой на небо, привезала е душу свою Богу, молила се срцемъ своимъ, отварала полако уста своя, гласъ се пѣнь не чуо. Свештеникъ Иліе, када ю е видіо да се тако, као у некой заборавности, дуго на молитви задржава, и не чујући никаква гласа и читаня молитве, држао е да е она напита, па іой рече: до колѣ ціяна будеши? отими віно твоє, и иди отъ мѣста Господня.

Тада она гласно одговори: я нисамъ ништа пила, а молила самъ се, умъ самъ узносила на небо, душу самъ изнела предъ Господа (I. цар. гл. I. стих. 13—18). Таква е нѣна молитва была савршена и толико Богу угодна, да е одма услышана, и она е добила сина, великогъ пророка Самуила.

Неки се одъ монашествуюћихъ гласно моле, пою, стое, метанишу, подижу руке; алъ не узносе умъ свой на небо, срце се нѣово не моли; збогъ чега и недобіаю ону милину и утѣху, кою души дае умна молитва. Ако се при вршеню молитве, не моли умъ нашъ; то гласъ пѣнія, псалмови и тѣлесни знаци могу се сравнити са лишћемъ неродногъ дрвета. Очи се землѣдѣлца и баштована веселе, када види дрво окићено са цвећемъ, еръ се нада да ће му то донети родъ. И Богъ гледа на молеће се и ако види да се унутрашњи покрети душе и срца слажу са спољашњимъ знацима молитве; то се радує и тада су му угодне наше пѣсме, наши псалмови, наша метанія и подизанѣ руку; еръ зна, да сви ови знаци,

есу изјавъ осећаня срца, есу плодъ наши побожны мислїй, кое испуњаваю душу нашу. Баштованъ са тугомъ оставля дрво, кое осимъ лишћа, никаква рода нема. Тако се и Богъ одвраћа одъ молећега се, ако у нѣму не види ништа друго, осимъ сиоляшнѣгъ кретаня. Богъ очекуе одъ молећега се да му преда савъ умъ и срце свое, и кои то чини при молитви, тай се истинито Богу моли и Богъ ће скоро ушлишати нѣгову молитву.

Пророкъ Мойсей негда е саветовао Еврее, да траже да се ослободе робства и гоненя одъ Фараона, да ноћу тайно побегну изъ Египта. Устраше се Евреи овога предузећа, одвећъ се плашише Фараона; аль Мойсей успокоява їй и охрабрава. Изяви да ће їй онъ предводити и извести изъ Египта и поведе їй до мора. Чимъ е Фараонъ чуо да Евреи побегоше, одма узме шесть стотина кола са войскомъ и све катане, те пође у потеру да повата бегунце. Ово чуо израилѣтяни, да е пошао у потеру за нѣима Фараонъ са великомъ и якомъ войскомъ, виде га да се е већ приближио, те се сви скупе око Мойсея и почну му пребацивати, зашто їй нїе оставїо у Египту да буду робови, а да не гину садъ лудо одъ освете Фараонове. Мойсей їй почне ободравати да се неплаше, а да се у Бога уздаю. И тада се Мойсей савъ предао молитви и Богу. Одма е Богъ ушлишао ову умну молитву и рекао: Моусее, что вопїеши ко мнѣ? (Исх. 14. стих. 15). Мойсей нїе тада гласно изрицао свою молитву, нїеу се чуле речи нѣгове молитве, нити су се уста нѣгова кретала. Међутињь Богъ му вели: что вопїеши ко мнѣ? Одма му е затимъ казано шта да ради, и море се раздвая, Израилѣтяни пролазе море као да е суво место. Фараонъ е држао, да и онъ може тако проћи са войскомъ своїомъ, улази — но море се склапа и нѣга еъ войскомъ више нїе было, одоше у пучине морске. Ни у ста-

ромъ, нити новомъ завѣту ніе было никоме више речено: что вопієши ко мнѣ? ма да се млоги гласно моле са метаніама и подизанѣмъ руку, у време молитве. Када се е Мойсей сада умно молю, Богъ му е ово рекао, да бы насъ поучіо, да молитва умна има свой гласъ, кои долази до неба и престола божіегъ и да тай гласъ чуе Богъ.

Исусъ Христосъ Спаситель нашъ, истина да е показао каква е истинита молитва, своимъ живимъ примѣромъ; аль е притомъ опеть у своіой небесной науци узаконіо и самый начинъ — како се валя молити, да би молитва была Богу угодна. Ты же, егда молиши ся, вели онъ, вниди въ клѣтъ твою, и затворивъ дверь твою, помолися отцу твоему иже въ тайнѣ. (Мат. 6, стих. 6). Клѣтъ е нашей души тѣло наше, врата — двери, то су наша чувства. Душа може ући у свою клѣтъ, када се не буде скитала, расеявала по суети светской. Страсти се затвараю и одузимлѣ имъ се моѣ ради онда, кадъ имъ не будемо давали да се здруже са чувственимъ, матеріалнимъ предметима овога света. Овако умъ ослобоѣнъ одъ матеріалногъ и тѣлесногъ пристрастія, узлази ѣе Богу у смерной, тайной молитви. Ову ѣе свевидѣій Богъ видити, чути и примити, и награди ѣе явно молеѣга се. И отецъ мой, видяй въ тайнѣ, воздасть тебѣ явѣ. Молитва у тайности, истина е молитва, молитва е умна дѣйствителна молитва. Муро, ако све болѣ и яче затварашъ у сандуку, то ѣе све више и яче мирисати цео сандукъ, у коме е муро. Тако исто, уколико више прибирашъ и погружавашъ молитву у своме уму; утолико више и болѣ испуњавашъ свою душу божіомъ благодаѣу.

Одовудъ и дознаемо, како се разуме заповедъ апостола Павла: непрестанно молитесь (1. Сол. 5. стих. 17.) Апостоль е овай добро знао, како е велика сила молитве; па зато е намъ и запове-

діо да нигда не прекраћуемо молитву. Они, кои не знаю, кака є истинита молитва, држе, да се ова апостолска заповедь, не може извршити; кои пакъ знаю, да є истинита молитва у посвећеню нашега ума Богу, тїи виде да є ова заповедь лака и да апостольнїе могао нити є хтео заповедити оно, што се извршити не може. Ёрь кадъ є рекао, да треба молити се непрестано, то є желїо да се умомъ свагда молимо, а то є занета могуће. Може монахъ да се овако умомъ моли и кадъ ради, и кадъ єде или пїє. Некъ тѣломъ ради а умомъ некъ се моли. Споляшній човекъ, нека се занима споляшнимъ радомъ, а унутрашній, нека се посвећава Богу на службу. Монахъ може да врши свагда оно, што є потребно, или што му є заповећено по споляшнимъ дѣлима; алъ уєдно нека нигда не заборава духовна дѣла, коя му налаже нѣговъ чинъ. Благо ће бити твоїой души, честна дѣво! ако се навикнешъ да се владашь по науци Христа Господа, ако усхтешъ, да буде умна молитва твоє непрекидно занимањє. Оваквомъ молитвомъ угасишъ пламенъ твоїи жеља, као што три отрока угасише оганъ неїи вавилонске. Оваквомъ молитвомъ утиша ћешъ таласе бурни страстїи, као што є пророкъ Даниль укротїо лютину лавова. Ньоме ћешъ, као државнимъ и победоноснимъ оружїемъ победити искушєня лукавы демона, као што є и Давидъ ньоме надвладао сву силу гордельивога великана. Умна молитва, низвєще у срце твоє росу благодати, као што є Илїя молеїи се свео кишу на гору Кармилску. Она є тамянь, кои се небу диже и долази до престола божїєга. Она се храни у златнимъ чашама, да подноси Господу прїятне мирисе. И двадєсять и четыре старци надоша предъ агнцемъ, имущє кїйждо гусли, и фїали златы полны тумїама, иже суть молитвы святыхъ (апок. 5. стих. 8). Умна є молитва свѣтлость, коя озарава

душе людске и поджиже ѿ пламеномъ божествене любви. Она е коначъ, кои везуе Бога са людима. О, да чудногъ величїа и благодати умне молитве! Ньоме човекъ свагда разговара съ Богомъ. Буди на земли тѣломъ, но да се наодишь духомъ свагда на небу. Нека те заедно са людма, но да си у исто доба духомъ съ Богомъ. Ангели немаю гласа као што е нашъ, немаю тѣлесни уста, као што мы имамо; но они свагда умомъ Бога хвале и славе, то е нѣовъ посао, томе е посвећенъ савъ животъ небесны сила. Када се и ты удалишь у свою клѣть — ћелю, затворишь врата и узмолишь се мислено свагда; то ћешъ и ты уподобити се ангелима. И отаць твой небесный кадь види твою оваку молитву, кою у тайности ума и срца свршуешъ, да ће ти велике награде явно. Дамъ имъ въ дому моемъ и во оградѣ моеи мѣсто именито, лучшее отъ сыновъ и дщерей. Имя вѣчнос дамъ имъ, и не оскудѣеть. Аминь.

IV.

Иже бо аще хощетъ дѣшю свою спасти, погубитъ ю: и иже аще погубитъ дѣшю свою мене ради, ѿбращетъ ю.

(Мат. 16. стих. 25.)

Отаць твой и мати твоя оставили су те овде, а они отидоше у вечно свое отечество, да се наслађаваю неизреченомъ славомъ свевишнѣга Бога. Овакву имамо надежду зато, што су они окончали свой животъ благочестиво, побожно и православно, принесавши покаянїе и исповедивши свое грѣхове. Тебе пакъ, дѣте мое, почемъ си изгубила свое родительъ, Господь прима подъ свой кровъ и дае ти савѣтъ

спасителанъ и светъ. Отецъ мой и мати моя остависта мя, Господъ же воспріятъ мя (Пс. 26 стих. 10). Ово треба да съ царемъ Давидомъ често пѣвашъ. Ёрь ако те и оставише отаць и мати, примію те е Господъ на свое руке, просветію те е своіомъ благодаћу, да се удалишъ одъ света, да презрешъ суету, да ступишъ у ово свештено убѣжиште, да се обучешъ у ангелскій образъ, да изберешъ монашество и почнешъ живити небесно и духовно. Гди е светскость, монахъ отуда бежи, ерь живи онде, где нема мудрованя света. Онъ е онде, где се не нѣжи тѣло, где нема раскоши, ерь живи у обузданю и изнуреню тѣла. Онъ е онде, где тѣло умира а духъ живи слободно. Има две тако реѣи половине живота людскогъ — животъ духовный и животъ тѣлесный. Животъ духовный кадъ е у власти и сили, ограничава и умерава потребе живота тѣлесногъ. А животъ тѣлесный умртвлява духовный, кадъ се ояча и заборава на душу. Кадъ тако реѣи умира една половина, тадъ друга оживлява. Живи ли духовна, умира тѣлесна и обратно. Иже бо аще хоцетъ душу свою спасти, погубитъ ю. И иже аще погубитъ душу свою мене ради, обряцетъ ю. Тѣло и душа есу две противности, ма да су тесно свезане. Душа се толико оживлява, кадъ се сети смрти тѣла, да се обраћа и усилюе да пође путемъ добродѣтели и стара се болъ за свое спасеніе. Спомень о смрти утишава све силе тѣла и снажи тежню къ побожнимъ дѣлима. Монашескій е животъ по свему духованъ.

Дакле монахъ, кадъ помишля на смръть, починѣ да живи истинно монашески. О, богопросвећена дѣво! я видимъ, да е теби у главноме едно само нужно, да бы пропUTOвала по овомъ путу, кои ти е Богъ указа. А то е — да сасвимъ заборавишъ животъ, а да предъ очима свагда имашъ смръть. Ово ніе теш-

ко, не траже се зато усиляваня, — и споменъ о смрти неће дати твоимъ мислима да лете по свету, утврдиће твоє срце у побожности и принуђава ће те да ступашъ богоугодно све више по степенима високогъ монашескогъ, ангелекогъ живота. Но послушай ме, да ти болъ обяснимъ, како споменъ или памтењъ о смрти оживотворава душу, даюћи јој полеть къ доородѣтели.

Ако мы подпуно не разумевамо или не познаемо качество предмета, ствари; то га неможемо како треба или колико треба ни почитовати, нити презирати. Одтуда се и догађа да яко возлюбимо мірекиј животъ и тако велико имамо снисхођењъ према себи. Има много огледала и наочарій, крозъ кои гледамо или своє лице или друге предмете. Можемо да се огледамо у води, у сјайнимъ металима, у земляне или стаклене судове, и уобште на свакој матеріи, која є гладка, свѣтла и равна; но огледало одъ стакла најболъ ће намъ показати наше лице тако, да ћемо и све черте, цвєть, расположенъ и меру лица моћи разликовати, што друга огледала већ не могу да намъ тако ясно изнесу предъ очи. Тако садъ суди и о духовнимъ стварима. И ту ћемо најндовольно огледала, на која себе можемо видити. Непостоянство богатства, єсть огледало, у комъ видимо да никоя на земљи срећа ніє тврда и стална. Но ово јоштъ нисмо мы, него некій таванъ ликъ нашъ. Промєна коіой су изложена достоинства и почести на свету, єсть огледало, у комъ видимо, да є слава светска изменљива. И овде јоштъ невидимо себе, него само као у некој помрчини видимо ликъ нашъ. Болєсть и старость єсу два огледала, у којима видимо, како се меня човекъ и вєне, као цвєть, — и овде јоштъ нисмо мы. У свєму и свачєму можемо да се огледамо; аль нигде неможемо да ясно увидимо и познамо себе, єрь смо као у некој сєньки. Где

Ћемо се најболѣ огледати? Смрть е најболѣ духовно, умно огледало, коє можемо съ ползомъ употребити. У овомъ огледалу мы добро видимо и оно, што е око насъ, и оно што е у нама. Мы овде дознаемо, да су сва наша земна блага и све насладе као роса, која се сакрива брзо одъ очію наши; уверавамо се, да лепота лица и сила тѣлесна, есу као трава која се сада зелени у полю, алѣ малочасъ видишь да се осушила; видимо, да е цео нашъ животъ као санъ, кои си ноћу уснію, па си га одма и заборавію. У огледалу смрти видимо најпосле, да сво наше тѣло изгледа, као мала гомилица землѣ. Ето зашто се препоручує мишлѣнѣ о смрти, која намъ најясніє описує шта су ствари светскє, шта е животъ нашъ, шта смо мы и какво е наше станѣ. И кадъ у догађаю смрти увидимо, да су све ствари суєтне, да е животъ нашъ, да смо и мы пра и пепео; тада ћемо заволети више животъ духовный и старати се болѣ да испуњавамо божіє заповеди.

Старієгъ века подвижници врло су добро схваћали и говорили да размишляванѣ о смрти дає рану за животъ душе людске. Зато су они и даню и ноћу мислили о смрти. Великій Теодосіє начальникъ обштежитія, да не бы заборавію на смрть, ископао е себи гробъ, често е нѣму долазію, дуго е гледао на нѣга, стаяо надъ нѣмъ, па е отуда задобію такву волю и любовъ къ дѣлїма свога званія, какву нико ніє имао, нити се е ко у томе съ нѣме равнати могао. Мисао о смрти укроћавала е нѣгово тѣло, у души разпальивала божествену любовъ, нудила га да се непрекидно подвизава и да свою душу украшава са свима богоугоднимъ добродѣтельима.

Одвѣћъ е яка моћъ, кою има мисао о смрти. Богъ као свемогућанъ може да просвети насъ и покрене на добродѣтель срце наше. Смрть нема свемоћне силе по себи и мисао о нѣой неће моћи да насъ

благодају ојча : но ипакъ осећанъ да е Богъ свуда
еъ нама и мисао о смрти имаю на насъ еднакъ упливъ
и силу. Ово се млогима може видети да нѣ истини-
то и верно ; али е зацело тако у ствари , да какво
дѣйство производи у човеку присуство божіе, такво
исто рађа и мисао о смрти. Више е пута Богъ бесе-
діо съ Авраамомъ , явіо му се , када му е заповедіо
да изиђе изъ свогъ отечества и да остави своє срод-
нике ; явіо му се кодъ дуба мамврійскогъ и обећао
му дати сина и наслѣдника ; разговарао е съ њиме,
када е био у намери да разори Содомъ ; другій путъ
опетъ му се яви , када заповѣди да свогъ сина Иса-
ака принесе на жертву. Ово е све бывало пре, негъ
што Авраамъ ископа себи гробъ у Хеврону, одкада
му се преста Богъ являти и разговарати. У старости
својой Авраамъ е яко желіо да види Бога и да се
тимъ подкреплѣнъ више почне бринути за душу свою ;
алъ Богъ му се више нѣ являо. Зашто? Зато, што е
Авраамъ гледао у свой гробъ , кои му е говорио све
оно , што бы му и Богъ казивао. Пре негъ што е
начиніо себи гробъ , Аврааму е потребно было явля-
нъ Бога , да бы се душа њгова просвећавала и да
бы се могао снажити у любви према Богу. Но ка-
да е ископао гробъ , онъ е еднако имао на уму смртъ,
коя е кретала њгову душу да се радіе занима по-
божнимъ и добримъ дѣлима. Оно што е чиніо Богъ
своимъ являнѣмъ, то е исто порађала у души Авра-
амовой и мисао о смрти. Богъ е кретао душу Авра-
амову да тежи и да ревнує о добродѣтели ; и мисао
о смрти сагревала е душу и срце њгово да возлю-
би духовна дѣла. Докъ се Богъ являо Аврааму, до-
тле е онъ живіо духовно ; а одкако се поче сећати
смрти , живіо е свето и праведно. Авраамъ докъ му
се являо Богъ, украшавао е свою душу веромъ, лю-
бавію и свима добродѣтельима. Са страхомъ божі-
имъ, са надеждомъ на блаженство и са другима до-

брина дълима, крещіо се Авраамъ одонда, одкако поче да се сећа своє смрти. О, смрти, како си ты садъ нама полезна, да само споменъ твой оживлява нашу душу! Благо ономе, кои нигда не заборава о смрти. Онъ є оно дрво, за кое Давидъ вели, да є засађено при и с х о д и щ и в о д ѣ. Залева срце нѣгово мисао о смрти водомъ любви и ревности, тако, да оно свагда на време дає плодове, никада не оладнява топлота нѣгове душе и човекъ не одпада одъ духовногъ напредованя у правствености.

Наши прародители у раю нису живили тѣлесно, но више духовно, небесно. Нису имали тѣлесны страсти и брига, него су се занимали славомъ Бога. Молитва є была нѣово занимањ, богослуженіе, быо є нѣовъ посао.. Премудрый Богъ не судіо да ће што друго моћи прве люде задржавати одъ паденія, осимъ мисао о смрти. Зато имъ и вели, да ће умрети, ако се усуде да окусе одъ забранѣногъ плода — въ онъже аще день свѣсте отъ него, смертію умрете (Быт. 2 стих. 17). Ово нека вамъ є свагда на памети, вели имъ Богъ. Смртъ нека вамъ є предъ очима, па ћете остати у раю и быћете безгрѣшни. Чує ово ђаво, види да є яко и оштро оружіе, кое чува душу и да се она неможе савладати, докъ памте да ће се овде скончати, докъ мисле о смрти; па зато и предузе да удали ову мисао изъ памтеня нѣова, еръ є быо уверенъ да ће они одма пасти, одма сагрешити, чимъ заборава о смрти. Ето га дакле гди се приближує Єви слабіой половини и вели іой: Зашто не едете одъ овога дрвета плодъ? Окуси ты само, па ћешъ видети како є сладакъ и како ће те задовољити. Єва се одма сети смрти и одбаци то предложенѣ. Богъ є намъ рекао, вели она, да ћемо умрети, ако не само окусимо, него и ако се приближимо овоме плоду, кои ми предлагешъ да едемъ. А шта є то смртъ? пита Еву змія. Где си

ты видела смръть. Вы нећете, вы и неможете да по-
мрете, васъ е Богъ створио да живите, онъ е вамъ дао жи-
вотъ, кога се лишити неможете, онъ е васъ саздао на
то, да на свагда живите и останете, нико вамъ то одузе-
ти неможе; не смертію умрете. Поверова Ева
да неће да умре, да смръть ніе за ню, не односи се
къ ньой. Прогна ђаво изъ памтєня мисао о смрти,
описа животъ тако, да е Ева уверавала и Адама, да они
неће умрети, да за ньи ніе, на ньи се не односи смръть,
те е у томе успела. Пружила е руку, одкинула плодъ,
повла и дала да и мужъ нѣнъ еде. Дакле докъ пра-
родителъи памтише да ће умрети, быяу безгрешни,
а чимъ забораише на смръть, посташе грѣшници.
Докъ се сећаше смрти, быяу послушни божіой запо-
веди, а како забораише о смрти, одма е преступи-
ше и нарушише. Докъ мислише о смрти, дотле быяу
мртве све желѣ тѣлесне, а быо е живѣ и снажанъ
духъ нѣовъ; но чимъ се удалише одъ поучєня смр-
ти, умртвише се желѣ духа а дадоше снагу похоти
тѣлесной. Изгубише споменъ о смрти, одма се лиши-
ше добродѣтели, нетлѣнїя, богоугодности, а поћоше
странпутно да живе тѣлесно: мећутимъ докъ се се-
ћаше смрти, быяу добродѣтелни, безсмртни, безстра-
стни, живише на земљи као на небу. Ето како ми-
сао о смрти дѣйствує на душу човека! О, благо ме-
ни, ако ми буде смръть свагда предъ очима! Матема-
тикери су изнашли неке дурбине войничке, крозь
кое се види како се гди креће войска. У смрти као
чудномъ огледалу видимъ я много болѣ и яснѣ, ка-
кво е станѣ целога света. Откривамъ гробъ да бы
дознао, ко е богатъ, ко ли убогъ, ко е царъ, ко ли
воинъ, и — видимъ да нема никакве разлике. Потра-
жимъ лица, коя се дичише лепотомъ, но гле, о Бо-
же мой, — видимъ главу безъ коже, кости суве едне
на друге наликъ. Где ли е юнакъ и великашъ? Ено
му костію, кое су безъ силе и снаге. Где е богаташъ,

кои блисташе извеженимъ златомъ хальбинама и китише се драгимъ каменѣмъ и бисеромъ? Све е пра и пепео, нема разлике међу еднимъ и другимъ тѣломъ — трулежъ, црви, кости, ето ти дивны стварій светски, ето ти тѣла, коме си толико угађао! Овакавъ погледъ ограничава желѣ телесне, воскрешава и подиже желѣ наше душе. Ето шта чини мисао о смрти — умерава тѣло а ослабођава и оживљава душу.

Возлюблена сестро моя! Ты си избрала оно што е болѣ, као што е Марія и желишъ да почнешъ живити више духовно и богоугодно; нужно ти е садѣ болѣ написати у памети својој мисао о смрти својој. Сеђай се свагда, да ће доћи часъ твоє смрти, када ти лекари немогу помоћи, нити те лекови могу излечити, када ћете оставити сродници и пријатељи. Сеђай се страшнога часа смрти. Доћи ће ти тада ангели хранитељи твоє душе; но дотрча ће и демони врагови и непријатељи твога спасенія. Ангели ће кротко и мирно примити твою душу, а демони ће полетити да е нагло отму. Ако тада демони дознаду да ниси испунила оно, што си овде Богу обећала, појори ће као дивљи зверови да е уграбе. Тада ће св. ангели съ тугомъ одступити одъ твоє душе као побеђени. Но ако се узвладашъ као што се Богу обећа и украсишъ се са добримъ и побожнимъ дѣлима; то ће тада при часу смрти, демони побећи одъ тебе посрамлѣни, а свѣтли ангели радосно ће примити душу твою и представити е Господу Богу. Имај у памети ове мисли свагда, знај, да е мисао о смрти стражаръ добродѣтели, небесна рана души, светлостъ која е озарава, вино, кое е весели, хлѣбъ кои е оживљава. . Богъ е две књиге предао човеку — књигу живота и књигу смрти. Ко чита изъ књиге живота, тай изучава легциє смрти: ко пакъ чита књигу смрти, тай добія легциє живота. Ко гледа у књигу

живота, тай ќе бити записанъ у кнѣигу смрти; а ко се поучава изъ кнѣиге смрти, тога ќе Богъ записати у кнѣигу живота. Поучавай се свагда и мисли о смрти, да бы могла вечно живити твоя душа. Аминь.

КРАТКА ПРАВИЛА а)

МОНАШЕСКОГЪ ЖИВОТА.

I.

Кое су главне дужности монашеске?

1. Любити Бога свимъ срцемъ, као отца и бояти га се као Господа.

2. Ову любовъ засведочавати точнимъ испуњанѣмъ нѣгови заповедій и страхъ Божій показивати у чуваню себе одъ свега, што га може прогнѣвити.

3. Ближњима ради Бога помагати.

4. Одрећи се себе тиме, што треба волю свою покорити вољи божіој и вољи свои старіи.

5. Удалявати зло и требити га како изъ себе тако и изъ други: изъ себе тиме, што валя умртвлявати душегубне страсти, а кодъ други тиме, што ій валя чувати одъ порочны дѣла и уздржавати одъ зла.

6. Насађивати Евангелско благочестіе и у себе и у други, пазљивимъ слушанѣмъ или читанѣмъ божіегъ слова, покаяніемъ, скрушаванѣмъ срца и чешћимъ приманѣмъ светога причешћа, а у другима насађивати га добримъ примѣромъ, побожнимъ беседама и усрдномъ къ Богу молитвомъ.

II.

Шта треба да ради монахъ у ћелии?

1. Да воле усамлѣность ћелие своје, да тихо се-ди и у ћутаню се упражњава.

а) Изъ устава общежителногъ св. Георгіевскогъ монастыра.

2. Да има свагда Бога предъ очима као свеви-
дећегъ и свезнаюћегъ.

3. Да бодро пази на искушениа ђавола и да њ
побеђава молитвомъ.

4. Да се моли тако, како бы се молитвомъ са-
греяла душа и проливала сузе умилениа.

5. Да се занима читанѣмъ или рукодѣліемъ.

6. Да уздише често за вечно блаженство.

7. Кадъ излази изъ ћелие, да се наоружа кр-
стомъ и молитвомъ, да бы безопасно свршио посао,
ради когъ излази изъ ћелие.

III.

Како треба монахъ изванъ ћелие да се влада?

1., Да чува брижљиво сва своя чувства, особи-
то очи и уши, да невиди или нечуе што не валя.

2. Да необраћа пажню на оно што е суетно и
пагубно.

3. Да брже свршава свое послове, па да се
опеть у свою ћелию повраћа.

4. Да свуда чува честь монашеску и да е у-
чтивъ и смиранъ.

5. Кадъ се съ другима разговара, да говори о
предметима душевнимъ и побожнимъ.

6. Да никога не оговара, нити да буде любо-
пытливъ.

IV.

Како треба да се држи монахъ на молитви?

1. Найпре да умъ свой и мисли прибере и да
се сети величества божіегъ и свога ништожества.

2. Све светске и тѣлесне желѣ да изъ свога
ерца прогна.

3. Да съ najveћимъ смиреніемъ и благоговѣ-
ніемъ Богу предстои.

4. Да се непрекидно на молитву одае и душу свою у молитвеномъ духу одржава.

5. Да се моли духомъ и истиномъ, то естъ смирено, срдачно, скрушено, разумно и пазливо.

6. Да настои бодро да му не буду мисли рас-турене.

7. Да уздише къ Богу о своимъ сагрешеніама и недостойнству.

V.

Како треба да се влада монахъ при трапези?

1. Да се учи више ѣутати, него говорити.

2. Да не тражи да седи у зачелю.

3. Да смерно и воздржно еде и пиє, да небу-де лакомъ.

4. Да не замера и пробира ела, сеѣаюћи се да е Господъ за насъ растепый имао желчь и оцетъ.

5. Да добро пази шта се чита и тимъ да наси-ѣава свою душу.

VI.

Шта треба монахъ изютра да ради?

1. Да у означено време одма устае.

2. Да се наскоро затимъ стави на молитву, учинивши метаніе и изиѣе предъ лице божіе на нѣго-ву службу.

3. Да благодари Богу, што га е у ноћи сачувао.

4. Да прве мисли после спаваня и устанка къ Богу обрати.

5. Да се утврди у намери данъ тай богоугодно провести.

6. Да бы ово учинити могао, треба усрдно за то да проси божію помоѣъ и благодатно нѣгово под-крепленъ.

VII.

Шта е дужанъ монахъ да ради кадъ леже да спава?

1. Постелю и санъ да у уму себи представля као гробъ и смртъ.

2. Да испита свою савестъ, па ако нађе да е дана тога нешто хрђаво учинио, да принесе Богу покајаніе и обећанъ да то више неће чинити.

3. Усердно да се Богу помоли, да бы га онъ сачувао те ноћи одъ грѣха и искушеня.

4. Да се затимъ Богу и ангелу хранителю препоручи и легне спавати.

5. Да се брижљиво чува одъ хрђави мислій и вражески лукавства, кадъ е на постелји.

6. Да свакиъ путъ уздане къ Богу и изрече кратку Исусову молитву, кадъ се годъ пробуди.

7. Да никако не лежи на постелји, кадъ не спава и кадъ ніе му потребно.

VIII.

Шта треба да ради монахъ на исповести?

1. Найпре да прилѣжно свою савестъ испита.

2. Да се скрушава и жали много што е грешіо.

3. Да све своје грѣхове подпуно исповеди.

4. Да се тврдо и искрено реши, да ће чувати се одъ најманън сагрешенія.

5. Да епитиміе, које му духовникъ наложио, усердно прима и испуњава, или да и самъ себи по совету духовника такве налаже ради очишћеня своје савести.

IX.

На шта треба да пази кадъ свою савестъ испитуе?

1. Да извиди да ли е нарушио оне обѣте, коє є при светомъ крштенію учиніо, кадъ се є одрекао своію сатанински дѣла.

2. Да дознає, ніє ли што учиніо, чимъ бы нарушио оне обѣте, коє є при ступанію у монашество изрекао: да ли є хранио чистоту и воздржаніє, послушность, некористолюбивость и трпленѣ своію незгода и скорбій.

3. Да ніє нарушио благопристойность или є какве соблазне учиніо.

4. Да ніє се одавао на лукаве помисле и зле тежнѣ похоти, коє га никада неоставляю.

5. Да ніє пропуштао и пренебрегавао часове молитве, да ли є усрдно Бога славословіо и да се ніє мислима разсеявао.

6. Да ли є бивао безочанѣ, гордельивѣ, сквернословльивѣ, опадачѣ и оговорачѣ?

7. Да ли се є свагда и у свему покоравао наредбама свога настоятеля, или да ніє у дужности своіой бивао небрежльивѣ?

X.

Шта предѣ литургисаніємъ, и у време литургисаня (ако є Іеромонахъ) да ради?

1. Савестъ треба да чистосердачнимъ поканіємъ найпре очисти.

2. Да се воздржаніємъ и молитвомъ достойніє спреми за свештенодѣйство.

3. Да томе са скрушенимъ и смиреннымъ срцемъ приступа.

4. Да съ найвећимъ благоговѣніемъ приноси безкрвну жертву за себе и остале люде.

5. Да се са страхомъ и веромъ причешѣе добро пазећи и памтећи на онай возгласъ: свята я св я т ы м ъ.

6. Да съ найвећимъ благодареніемъ Богу захвали и после излази смерно изъ цркве.

ХІ.

Шта има радити по литургисаню?

1. Да Богу целомъ душомъ благодари, што е удостоенъ да сврши литургию и да то сматра као найвеће благодѣяніе.

2. Да целога себе унутрашнѣ посвети на свагдашнѣ Богу служеніе.

3. Да непрекидно уздише за вѣчнимъ блаженствомъ.

4. Да се врло смотрено чува одъ свакогъ поступка, одъ свакога разговора и душегубны речій, као и одъ свакогъ сагрешенія и паденія.

5. Да се свакояко брине де живи предъ Богомъ као своимъ найвећимъ благодѣтелѣмъ безпорочно.

ХІІ.

Шта и одъ чега се треба уобште свакій монахъ да чува?

1. Да чува умъ свой одъ хрѣавы и лукавы мислій.

2. Да свое срце чува од злы похоти и гордости.

3. Да очи свое чува одъ мірске суѣте и прелести.

4. Да слухъ свой чува одъ праздны и смешны разговора а нарочито одъ оговараня ближнѣга.

5. Да ѣзыкъ свой уздржава одъ опаданя, осуђиваня и да се не упушта у договараня метежна.

6. Да избегава пиянство и да се не предае сластолюбію.

7. Да се чува одъ ленности и да избегава састанакъ са женскиняма.

8. Да се понайвише и у свему смирава предъ Богомъ, да е кротакъ, безкористанъ и да воле добровольну ништету, да е трезвенъ и чистъ, да е подпуно незлобивъ, да е са свакимъ у миру и да дише братолюбіемъ.

XIII.

Какве су дужности монаха уобште према братству?

1. Онъ е дужанъ да све у Господу любви.
2. Да свакога себи предпоставля.
3. Да трпелливо сноси немоћи и погрешности свое браће.
4. Да никога ничимъ не оскорблява.
5. Да поучава едно друго душеполезнимъ беседама.
6. Да се узаймно едно за другога моле.

XIV.

Какве су дужности монаху према настоятелю?

1. Да га любви као отца.
2. Да га слуша као наставника.
3. Да га съ вольомъ и безъ вике слуша.
4. Да све оно што онъ уреди за добаръ редъ при манастиру точно испуњава.
5. Да изобличеня и наказанія трпелливо сноси.
6. Да се Богу за нѣга моли.

XV.

Коя су средства да бы монахъ когао поступати по своимъ обѣтима, кое е предъ Богомъ и црквомъ учиніо?

1. Да се често овы свои обѣта сеѣа.
2. Да себе убеђуе и принуђуе, да іѣ у свему точно испуњава.
3. Да се сведушно Богу моли да му даруе благодатну помоћъ свыше да бы се спасително подвизавао.
4. Да съ покајнимъ чувствама сѣтуе, што е пре тога чиніо и ово да га побуђуе да се убудуће чува одъ подобны сагрешенія.
5. Да при свима своимъ поступцима у подвигу, сравнява недѣстоинство свое и свои дѣла са вишеестественимъ подвизима древњи отаца и да се потоме смирава и у мисли не држи себе за штогодъ.
6. Да се сеѣа живота и страданія Христовы па да му подражава, имаюћи свагда на уму муке вечне и радости праведника, кое да га поощтрава и побуђуе на подвигъ.

XVI.

Коя су лекарства противу грѣха и предохранителна одъ нѣга средства?

1. Чиста и усердна молитва къ Христу Спасителю.
2. Притицанѣ подъ молитвено покровителство угодника божіи а нарочито онаквы, кои су трпели подобна искушенія и борили се противъ сходны грѣхова.
3. Удаляванѣ и избегаванѣ онаквы дружества, коя се Бога не боє и живе разуздано.
4. Яко одуширанѣ при самомъ почетку долазѣнимъ искушенїима.

5. Чистосердачно исповеданѣ и откриванѣ свои немоѣи богобоязливимъ старцима.

6. Читайѣ слова божіегъ, благочестивы списателя и житія светыхъ.

7. Немедлено раскаяніе после учинѣногъ сагрешенія одма и уздржаванѣ одъ нѣи унапредъ.

8. Излазакъ изъ ћеліе само по потреби и разговори кратки.

XVII.

Шта треба монахъ да памти еднако, кадъ буде у великой опасности?

1. Треба да памти да е овай светъ преластанъ а тѣло е немоѣно; па зато да добро пази, да се моли, да е трезвенъ и да е буданъ душомъ.

2. Да е животъ кратакъ и да се даруе за наше покаяніе.

3. Да е смрът неизвестна, али е неизбежна и грѣшницима страшна.

4. Да е исходъ душе страшанъ зато, што е грѣхови изобличаваю и што се суда божіегъ страши.

5. Да е будућій судъ ужасанъ и грозанъ, ерѣ ће правда судити.

6. Да е судія, кои ће свакоме по дѣлима судити страшанъ и неумолимъ.

7. Да ће се грѣшници вечно мучити, да е у паклу оганъ, кои се не гаси и црви, кои не спаваю.

XVIII.

Шта треба монахъ да ради, да бы имао тишину и миръ душевный?

1. Да се упражнява и занима размишляванѣмъ о смрти и суду божіемъ по дѣлима, дубоко смираваюћи се предъ Богомъ.

2. Никому и ниучему безъ довольногъ узрока да не противослови.

3. Ништа друго што му не спада у дужность да се не меша.

4. Све што му се догађа было повољно или скорбно да прима и сноси као одъ божіе деснице.

5. Да воле самоћу у својој ћелии и ђутаню да се навикава.

6. Да осимъ Бога и свога спасенія, ништа на овоме свету не тражи.

XIX.

Каква су средства за монаха да бы дошао до светости уколико е ова могућа човеку?

1. Да презире све мірске суете и бриге.

2. Да се и даню и ноћу поучава у закону божіемъ.

3. Да испитуе често свою савестъ за дѣла, речи и мислій.

4. Да кадъ сгреши, да то призна, да се смиренно исповеди, срдечно скрушава и брижљиво унапредъ уздржава одъ свега што наводи на грѣхъ.

5. Да се чува одъ најманьи погрешака, које воде къ већимъ грѣхопаденіяма.

6. Да избегава све околности и све што може да га уклони съ правога пута.

7. Да се чува одъ своју порочны дѣла и зазорны поступака.

XX.

Каква су средства да бы се достигло монашеско савршенство?

1. Миръ и любовь са свима.

2. Кротость и тихость предъ свима.

3. Неослабно понуђаванъ къ добродѣтельному животу.

4. Обуздаванъ и одбациванъ страсти и похоти.

5. Свагдашнѣ настроенъ къ молитвенному духу.

6. Великодушна любовь къ непріятельима.

7. Чиненъ добра онима, кои насъ мрзе и ненавиде.

8. Праштанъ и благосиланъ оны, кои насъ куну.

9. Моленъ за оне, кои насъ нападаю.

10. Трпленъ смерно свега, што насъ огорчава и мучи, што саставля нашъ христіанскій креть.

Ово све треба монахъ да храни, па ће бити добаръ подвижникъ, зашто ће получити венацъ и блаженство вечно одъ Бога, коме нека є слава, честь и држава Отцу и Сину и светоме Духу, сада, свагда и крозь све векове. Аминь.

ПОУЧЕНІЕ АРХІЕРЕЙСКО *)

Архимандриту или Игуману.

Прїими сей жезлъ, ѡмже ѡтверждей паствѣ твою да правиши: ѡкъ ѡ слово ѡмаши ѡдати за ю, нашемъ Богъ, во дни сѣда.

У Господу Иуеу Христу, любезно по духу чадо (имрекъ) послушай и добро пази гласу нашего смиренія, коимъ те поучавамо и оглашавамо.

Ты си, благодаћу пресветога и живоначалнога Духа, Бога, преко смирености наше узведенъ на духовно началство у святой обительи (имркъ) за архимандрита (или игумана) за то, да управляшъ са Христовомъ паствомъ словеснога стада, кое є Христосъ

*) Изъ чиновника архіерейскогъ.

задобію своїомъ драгоценомъ крвлю. И дакмо ти оваї жезлъ, у знакъ духовне управе, кои узевши одъ трулежне руке мое, мисли, да га примаешъ одъ деснице самога Бога, кои ти га преко насъ невидимо предае. Ты пакъ поручену ти паству руководи, по заповедима архипастира и владике Спасителя Иуеса Христа прилъжно и брижльиво, добро пазеши да се не укланяешъ ни на десно, ни на лево, него ступай свагда по среднѣмъ путу, кои се царскій назива. Предводи свою паству одъ трулежнога къ нетрулежному, одъ земнога къ небесному: као што є и Мойсей, кадъ є добію одъ Господа Бога жезлъ, превео израильтяне изъ робства Египетскогъ у обећану землю. Дужанъ си дакле отечески да исправляешъ немоћну браћу у нѣовомъ монашескомъ животу и да їй у томе утврђуешъ не жезломъ ярости, срдиѣ и боємъ, но речма кроткога наставляя и примѣромъ свога светога живота и немоћи братства да трпелливо сносишъ.

У свое време повуђавай, настоявай свагда, избличавай, забраной и умолявай, имаї триленѣ у свему. Ёрь ти се дає оваї жезлъ не зато, да сѣ њїме по начиву светски старешина владаешъ, нити да надувевъ поносомъ са подчинѣнима управляешъ, или да їй тучешъ као безсловесне; него ти се дає као што се корманошу дає кормило, у знакъ духовне управе са лађомъ духовномъ, коя плови по бурномъ пуномъ таласа мору овога живота. Жезлъ се оваї дає теби као правоме пастиру а не наемнику. Дає ти се не зато, да сѣ њїме убїаешъ словесне овце, него да їй бранишъ одъ мислены и грабльиви зверова и да їй чувашъ, по речма св. апостола Петра: Пасите єже въ васъ стадо божїє, назирающе, не нуждею, но образи бивайте стаду (2. Петр. 5. стих. 2. 3). Ёрь они само, кои овако са порученомъ їмъ паствомъ управляю, кадъ се яви Христосъ архипастиръ, доби ће венацъ вечне славе. Па зато и ты на-

ставляй Богомъ дано ти стадо, као отаць имай еспрамъ свию еднаку любовь, малодушне утѣшавай, немоѣне утврѣуй и исцелюй, погрешаваюѣе исправляй духомъ кротости. Кои не бы се покоравали монашескимъ уставима, но владали бы се противно монашескоме чину и званію, па тимъ друге развраћаю и соблазняваю, те доводи у редь, учи ій да буду послушни и блугоразумни речма и духовнимъ поученіама. Кои су отврдили у непослушности и смртно грѣше, те као непокорне науци стави подь запрештеніе, да бы се казнию научили в сами а и други бы се тимъ болѣ утврдили у испуњаваню свои духовны дужностей. Све оне, кои искрено желе да приме монашество и изъ света добу у монастырь, не одбацуй, него ій удостоявай ангелскога образа. Но пази и разбирай добро, да ли су та лица слободна и да нису свезана іоштъ супружествомъ. Самый постригъ свршаваѣшъ, почемъ протече узаконѣно време, кое е опредѣлено правилами собора архіерейскогъ. Но лице кое жели да прими монашество, треба да издржи трогодишиѣ у монастыру искушенѣ зато, да бы нарави нѣгове и желя и воля дознана быти могла. Свима пакъ монашествуюѣима заповедай, да почемъ сврше свое послове, изучаваю псалтирь а да се едн: ко не занимаю са дѣлима земальскимъ. Безпослене монахе никада ни да видишъ ни да чуешъ. Кои су се постригли у другимъ монастырима, у свое братство не примай безъ довольногъ узрока; него ій саветуй да се поврате у свой монастырь, где су се постригли. Братству недозволявай да безъ посла излази у варошъ и села: превелику любовь къ ероднима и некимъ особито люблѣнимъ лицама, коя су іошь у свету, треба да закраѣуешъ. Ты пакъ самъ, дужанъ си да црквене уставе чувашъ непромисльиво онако точно у свему, као што гласе правила и као што налаже света источна православна наша црква. Треба да знашъ

како доликуе и како се иште да настоятели првен-
ствую и заступаю свое монастыре. Брижљиво си ду-
жанъ да се старашъ о монастырской економіи, аль
пази да то не чинишъ самовольно, по своєюу ѣуди и
самъ безъ договора. Никакавъ ни манѣ ни веѣ ва-
жности посао или предузеѣе да не вршишъ самовла-
стно, или да се заузмешъ само са некима ласкате-
льима или лажљивцима, или опадачима, и іошъ го-
ре ако су ови мїряни, па се съ нѣима о животу мо-
наха и о дѣлима монастырскимъ договарао будешъ.
Ово нишошто да не чинишъ. Него да се са старцима
кои млоге године у монастыру проводише и кои све
добро познаю, свагда договарашъ и советуешъ о сви-
ма монастырскимъ пословима и предузеѣима, ерѣ е
спасеніе и напредакъ у договору съ браћомъ. Акобы
се появила потреба да се у монастыру нешто поправи
и у больій редъ доведе: и ово нетреба самъ да безъ
договора починѣшъ, него се съ братствомъ договори
и убеди іи словомъ божимъ да е твое предузеѣе на
веѣу користь монастырске управе. Треба да пошту-
ешъ оне, кои се подвизаваю и труде у монастыру и да
имашъ любавь према нѣима за нѣиова дѣла. Немой
да се гордишъ и поносишъ достоинствомъ настоятель-
ства, понижаваюѣи себи подчинѣне, ерѣ ѣешъ пасти
у грѣхъ гордельливаца. Истина да ти се дае првен-
ство и настоятельство надъ другима; али имай на
уму то, да се по природи ништа одъ други не раз-
ликуешъ. Да те не надима име архимандритъ (или
игуманъ), ерѣ оно не дае ништа више него што има
Єрейскій чинъ. Овимъ се само подчинѣнима ти мо-
насима поставляшъ за воѣу; па зато се и називашъ
игуманъ братства, што никако да не сматрашъ као
да си ты господаръ а они твое слуге. . . . Све по-
слове было унутрашнѣ было споляшнѣ да свршуешъ
са одабраніимъ одъ свога братства, имаюѣи економиа,
съ коимъ ваяя да водишъ бригу о издржаваню брат-

ства и снабдѣваню монастыра са потребама. Но пази да се све непотроши, него нека свагда преостав то-лико, да можете чинити благодѣянiя и на друге бо-гоугодне цели што дати. Брѣ су монастырска иманя, црквена иманя, црквена пакъ иманя, сиротиньска су иманя. Одъ онога што се може и колико може, тре-ба делити сиромашной браћи нашой, о којой ꙗе Хри-стосъ Богъ нашъ, у данъ страшнога и праведнога суда, реѣи: взалкахъ бо, и да сте ми ясти: возжадахъ и напоисте мя: странень бѣхъ, и совведосте мя: нагъ и одѣясте мя: не-моществовахъ и посѣти сте мя: въ темницѣ бѣхъ, и прiидосте ко мнѣ. Дужанъ си да во-дишь бригу iошь и о томе, да свакій коигодъ живи или ради у монастыру, быо монахъ или мiрянинъ, често се исповеда и душу свою очиштава и да се причешуе. Уобште да пазишь да сви у монастыру живе честно, чисто, трезвено и незазорно.

При свакой службi божiой да се споминю сва она браћа, коя су у монастыру помрла и за спасенiе ньюве душе, нека се изъ монастыра дели милостиня. Кои се одъ нѣи неочиштень одъ грѣха скончао, ми-лостиня и молитве братства, треба да помогну хода-тайствомъ, како бы се скончавшiй се сподобiо угле-дати лице божiе. Ако се све ово верно врши по тво-ме старанiю, моѣиѣшь реѣи Господу: се азъ и дѣ-ви, яже далъ еси мнѣ. И удостои ѣешь се зае-дно съ нѣима чути онай сладкiй гласъ одъ праведно-га судiе: придите благословенiи Отца моего, населѣдуйте уготованное вамъ царствiе отъ сложенiя мiра.

ПОУЧЕНIЕ БРАТСТВУ.

Вы пакъ пречестна браћо, дужни сте архиман-дриту или игуману (пиркъ) указивати приличешу по-

честь и покоравати му се, као што се деца повиную Отцу, ученици учителю, овце пастиру безъ свакога изговора. Страшите се да се не явите као непослушни и држите свагда на уму ове речи св. апостола Павла: братіе повинуйтеся игуменомъ вашимъ, и покарайтеся, тїи бо бдятъ о душахъ вашихъ. Брѣ знате, да су власти одъ Бога и да се Богу противи онай, кои се власти противи. Кои се пакъ власти противе, тїи падаю у грѣхъ, а грѣхъ доноси души смръть. Да не бы дакле подпали ової душевной смрти, будите послушни и покорни, имаюћи душу испунѣну любви, па ќе Богъ ради любви ваше, свагда съ вама быти.

Све васъ и пастира и паству советуемъ, да се прилѣжно молитє преблагому Богу о мирѣ всего мира, о благостоянїи святыхъ божїихъ церквей. Да се Богу молитє за здравлѣ и дугъ животъ нашего благовѣрнаго Господара и княза, за христілюбиво воинство, за старешине и за све православне Христіяне. И я васъ отечески молимъ да и наше смиренїе у своимъ непрекиднымъ молитвама не забравляте: да овако молећи се едно за друго узаймно, удостоени будемо сви одъ Господа Исуса Христа блаженства у вѣчномъ животу, а божественая десница господня нека васъ покрива и благосиля одсада па до века. Аминь.

О важности и свойствама свештеничкогъ чина. *)

I.

Ако се само ко одъ васъ, возлюблена браћо, сети оны речїи Господа нашего Исуса Христа, са

*) Св. Амвросїя Медиоланскогъ епископа.

коима е изобличію онога слугу, кои е быо приміо еданъ талантъ, па га е закопао у земли, ты далъ бы еси сребро мое торжникомъ, вели му, и азъ убо пришедъ, съ лихвою пріялъ быхъ е (Лук. 19 стих. 23); тай же, овимъ побуђенъ, пазливо чувати спасителну божію благодать, кою е чиномъ добіо, како себе ради, тако же е и другима саобштавати, имаюћи бригу да е умложи, као што се трговаць куповиномъ и продаіомъ обогаћава, безъ сваке за себе опасности ньоме же се ползовати и самъ па и другима ползе приносити, и овако же пріобрѣсти онолико колико е потребно за спасеніе и нѣгово и другихъ.

И као што лепо дрво окићено цвѣтемъ тада не заузима место землѣ бадава, када е украшено са плодовима и када се други одъ тѣхъ плодова ньіови помажу и ране; тако и апостоль блаженный Павле насъ поучава: не ищите яже своя, но яже другаго (Филип. 1 стих. 2 и 21) и на другомъ месту вели: не ищю, яже мнѣ на ползу, но яже на ползу многихъ, да спасутся (1. Кор. 1 стих. 33).

Па зато имаћемо мы одговарати на страшномъ суду Христовомъ, ако непоступамо и не живимо по гласу слова божіегъ, кое е нама вручено и ако не проповедамо слово божіе стаду Христовомъ, кое намъ е поверено да га управлямо, пасемо и ранимо. И премда нечестіе овогъ света може да вамъ ставля препоне у извршиваню ваше ове дужности; но свакояко треба и дужни смо заповедъ Христову да испуњавамо. И горе мнѣ, аще не благовѣствую и ако дарованый намъ талантъ закопавамо у землю, т. е. ако га у ерцу своме дуго сакривамо и ако узевши свѣтильникъ слова божіегъ у свое руке, сакривамо га подъ асталь а не износимо га на видикъ, како бы свима кои су у дому т. е. у цркви божіой свѣтлю и ако врата заблуде людске заключавамо а не

отварамо їй са онимъ ключевима одъ царства небесногъ, коє смо мы пастири у лицу св. апостола Петра добили, да бы се тимъ малимъ подвигомъ у распростираню слова божієгъ, и удостоили чути овай пресладкій гласъ: благій рабе и вѣрній, о малѣ ми былъ еси вѣренъ, надъ многими тя поставлю: види въ радость Господа твоего. Страшимъ се дакле оны претня и мука паклены, покренуть самъ страхомъ вѣчногъ наказанія, као што ме руководи и братска любовь; па зато и обраћамъ свою братску беседу, не къ простоме народу съ коимъ имамъ обичай да просто и беседимъ; него къ самимъ учителяма подижемъ свой гласъ и обраћамъ речъ свою своимъ саслужительима, и као послушанъ слуга, архіерей свештеницима, пастирь пастирима усућуемъ се говорити о обштемъ дѣлу спасенія. Овимъ нећу и ніє ми намера да пресимство званія свогъ износимъ на среду, нити да представляюћи савршенство свештеничке службе и на то друге упућуюћи, свой животъ хвалимъ; него покренуть любовь према високомъ позиву свештеничке службе, браћу свою чинимъ внимателнима къ истой, самъ съ нима желимъ назливо слушати заповеди слова божієгъ.

II.

Приступамъ помоћу Богу къ самому дѣлу, не надамъ се на свою способность, него на молитве оны, коима ћу да говоримъ. Оваквомъ вољомъ оснаженъ, започинѣмъ посао овай и као да ме окружаваю мои саслужители, подижемъ къ нима свой гласъ. Послушайте ме блаженѣйши отцеви, и ако дозволите да васъ назовемъ, благоговѣйна браћо. Чуй ме роде левитекій, люди изабрани, народе светый, вође и пастири стада Хриеговога. Чуйте онога, кои васъ и побуђе и уважава и давъ советъ и наставленъ за ваше користи и ваше ползе, чуйте ме да вамъ важность свештеничкогъ званія обяснимъ, како бы познавши

важность овогъ чина, могли болѣ и нѣгове дужности представити а да се не удалимо одъ истине онде, где смо у намери истину потражити и наћи. Лепо е да найпре познамо достоинство свештеничко, како бы га болѣ одржати могли, како не бы се и на насъ могле однети ове речи цара Давида: человекъ въ чести сый не разумѣ, и приложися скотомъ несмысленымъ и угодобися имъ (Пс. 48 стих. 13). Честь и важность свештенства толико е висока да се ништа съ нымъ сравнити неможе. Да ли да е сравнимо са сыйношћу царева и достоинствомъ князева? Но и цареви, князеви и великаши уважаваю духовне настире, ерѣ мы видимо, да и цареви и князеви одаю почестъ свештеницима и сажню се да целиваю нѣову десницу, поручуюћи се нѣовимъ молитвама. Шта да кажемо о простоме народу, кои нѣ више свештеничкогъ станя, него му е подчинѣнъ онако, као што е отцу нѣгова породица, кою е онъ дужанъ бранити по правилама св. Евангелія. Зато и вели Иеусъ Христосъ Спаситель нашъ апостолю Петру: Петре, любиши ли мя? на што е онъ своемъ Господу и учителю одговоріо: Господи, ты вѣси, яко люблю тя. И када е на три пытаня, трипутъ Петаръ одговоріо: ей Господи, ты вѣси, яко люблю тя: тада му еи Господъ утрипутъ повторіо: пася овцы моя (Іоан. 21 стих. 16). Овакве овце и овакво стадо, нѣ само Петаръ добио тада одъ Бога и Спасителя, него смо и сви мы съ нымъ то исто добили. Ето по каквомъ су праву овце подчинѣне нашей управы и обвезане да се духовнимъ властима повиную. Ерѣ ништа нѣ яснѣе и истинитѣе одъ евангелски овы речій: нѣсть ученикъ надъ учителемъ, ни слуга надъ господиномъ своимъ: но довлѣеть ученику, да будетъ якоже учитель его и служѣ, якоже господинъ его.

III.

Треба да знате, браћо, да самъ вамъ све ово навео не зато, да покажемъ важность чина свештенничкогъ у овомъ на земљи животу; него понайвише зато, да бы наводомъ тимъ показавши шта смо мы, и каква е наша дужность, побудио насъ къ томе, да бы се мы више хвалили дѣлима него ли именовъ, и да бы име наше одговарало подиуно животу и поступцима, а животъ да краси име, ерѣ бадава мы не носимо име: ако ли име неодговара дѣлима, то себи тимъ спремамо вѣчно осуђенѣ. И заиста, каква е то честь, када е животъ порочанѣ? Каква е полза одъ тога, што е дужность божествена, када су дѣла срамна? Каква е користь одъ свештене одежде, када су поступи наши мѣрски. Каква хасна одъ побожне речи, ма да су оне чисте као голубѣ, када су намъ мисли нечисте, као што су Каинове? Шта ће намъ донети одежда овчѣя, када е подъ њомъ скривена злоба, пакость и грабљивость куряка? Ако се не украшавамо поредъ спољашњи одличѣя и унутрашњимъ духовнимъ, то ће и намъ Господъ изрећи ово грозно изобличенѣ и укорѣ: сѣи людѣе устнами чтутъ мя, сердце же ихъ далече отстоитѣ отъ мене (Исаи. 29 стих. 8).

Дакле любезна браћо, као што се земледѣлацъ по раду своме, войникъ по оружію и управляню съ њиме, лађаръ по управляню съ лађомъ, судѣя по изрицаню пресуде и уобште свакій се по качеству свога рада и по дѣлима суди; тако и о свештенику не треба судити по другоме чему, него по нѣговомъ труду и нѣговой честности. Више му чести доноси добродѣтель, него ли званѣе, више може стећи заслуга радомъ свое оданости цркви и служби, него ли само име да е свештеникѣ. И почемъ ништа нема више у цркви одъ пастирекогъ чина и званѣя све-

штеничкогъ; то и нема ништа горе и срамнѣ одъ то-
га, ако се свештеникъ влада хрѣаво, ако е збогъ свои
поступака подпао осуѣеню. И као што е врло лако
пасти съ висока дрвета, тако се яко осакатити може
онай, кои пада съ високогъ достоинства, ерѣ кадъ
ко съ високогъ места пада, наноси ячій ударь. Ви-
соко место изискуе веѣе предосторожности, веѣа по-
честъ налаже веѣу бригу и треба да е ограѣена ве-
ѣимъ стараніемъ и больимъ вниманіемъ. Емуже дано
много, много ивзыщется отъ него: благимъ
соединшася злая... и, силніи силнѣ истя-
заніи будутъ (Прем. 6 стих. 5) вели св. писмо.
Ономе, кои зна законъ, па по нѣму неостуца, веѣа е
казнѣ по речма св. Евангелія: рабъ вѣдѣвый во-
лю господина своего и не сотворивъ ю, биенъ
будеть много. (Лук. 12 стих. 47). Друго же по-
тражити Богъ одъ свештеника, друго одъ ѣакона,
друго одъ клирика, друго одъ мірянина а друго одъ
свакога човека. И премда же Богъ на страшноме су-
ду своие люде судити по делима; но онъ же много ви-
ше потражити одъ онога, коме е више поверіо и ве-
ѣу службу дао. Веѣимъ же се мукама предати онай,
коме е дато веѣе стадо да съ нѣиме управля.

IV.

Да бы намъ болѣ на угледѣ изнели ликъ и пра-
вило чина свештеничкогъ и да бы ій болѣ и живлѣ
представити могли свима пастирима, дайте да раз-
беремо болѣ апостолско предписаніе, у коме се по-
частно излажу дужности свештенога пастира. И ево
како починѣ свое слово блаженный апостоль: вѣрно
слово вели онъ, чимъ означава ово: што ѣу да са-
да кажемъ, то е сушта истина, па зато нико да не
мисли, као да оѣу лажно да говоримъ. Затимъ про-
дужава: аще кто епископства (то естѣ священ-

ства) желяетъ, добра дѣла хоцетъ. Ако оѣешъ да будешъ свештеникъ, то е велико важно и полезно дѣло, коє ты желишъ, алъ ако съ тимъ уедно и добра дѣла желишъ. Еръ ако ты съ другомъ намеромъ тражишъ свештенство, то ты неможешъ да будешъ пастиръ. Ево какве су дужности пастирске: подобаетъ бо епископу (т. е. священику) бити непорочну. Тражи се да е непорочанъ, еръ када изиђе свештеникъ явно као порочанъ, мора се одма безъ сваке милости суду предавати: судъ ће га лишити дужности и изрећи му наказаніе, коє ће морати издржавати донде, докъ срамно не умре, окалянъ свачимъ што е найневаляніе. Ето дочега може доћи порочанъ свештеникъ! Продужава далъ св. апостоль Павле: единья жены мужу. Кадъ погледамо површно на ове речи у буквалномъ смислу, то дознаємо да неможе бити свештеникъ онай, кои е двоженаць. У духовномъ смислу ове речи апостолеке, треба тако разумети, да се съ нѣма забранює едномє свештенику да буде при двема црквама. А када потражимо јошъ тайніегъ значеня, то ћемо дознати, да се заповеда тимъ речма, да свештеникъ осимъ православне науке, ако се придружи еретичкимъ мнѣніяма, не треба да се трии у цркви, него е дужанъ да се тврдо држи едине християнске православне и апостолеке вѣре, како бы се тимъ именовати могао едне само жене т. е. православне цркве мужемъ. Бити трезвенну вели апостоль, да е т. е. трезвенъ не само одъ пѣћа, него да е уздржливъ одъ порока, ни да піє више него што треба, па и мисли да су му свагда трезвене. Овоме придає апостоль и речъ мудру бити, којомъ речи не разуме мірску мудрость, коя е буйство у Бога (1 Кор. 3 стих. 19); но мудрость духовну, коя е и у дѣлима благоразумна и у речма искусна: да буде свештеникъ мударъ као што е змія и чистъ као голубъ. Апостоль

далѣ тражи одъ свештеника: благоговѣйну, честну быти. Ако на проетіе значенѣ овы речій погледамо, то ћемо се уверити, да мы духовни пастири, найвише се одаємо суети, кадъ се яко бринемо да се што светліе, и сѣйнїе одевамо. Сви́ду и кадиву найвише волемо, и онай се држи да е найбільій ме́ђу свештеницима, кои е светліе одъ други одевенѣ. Но св. апостоль неће да га тако разумемо, нити овѣ предписуе да свештеникъ толико тѣло свое украшава, колико тражи да душу свою украшава и сву бригу на то да обраћа, држећи и тѣло у пристойной чистоѣи. Онай е само свештеникъ Богу угоданѣ, кои има душу свою благоукрашену онако, као што заповеда законѣ Божїи. — Гостепрїимну быти, предписуе апостоль свештеницима, да бы они изъ чувства човеколюбїа примали у свое домовѣ сиротиню, и странце да нелишаваю свое помоћи и заштите; да деле милостиню одъ своего Богомъ даногъ имѣ иманїа, безъ роптанїа да деле свой хлѣбъ са сиротномъ браћомъ Христовомъ по ономе: яко доброхотна дателя любитъ Богъ. Тражи апостоль одъ свештеника быти учителну, т. е. свештеникъ толико треба да има мудрости и знанїа, да бы могао не само повереный му народъ учити и наставляти съ похваломъ, него да е мударъ и вештъ да и еретична мнѣнїа изобличава и одъ православне цркве тера, како у противномѣ случаю збогъ нѣговогъ незнанїа не бы ко одъ пастве посернуо. Срѣ ће тада и за нѣга моћи се рећи ово: слѣпецъ слѣпца аще водить, обавъ яму впадутъ (Мат. 15 стих. 14). Кои ове мудрости и знанїа нема, тай и да не тражи свештентва и да не заузима оно место, кое бы другїй съ већомъ ползомъ заузети имао и болѣ просвѣтити могао душе христїанске. Апостоль далѣ вели, быти не пїяницѣ, т. е. да nebude оданѣ пїйбу, него да свештеникъ тако себе држи, како бы паства знала да е онѣ

свагда трезвенъ, да нимало или врло мало употре-
блює силовито пійће, кое запалює крвь. Треба све-
штеникъ да є врло смотренъ и да се добро чува пій-
ћа и пійства, како га не бы уловиле мреже женске
прелести, ерь одъ пійћа лако є пасти у блудъ
— не упивайтеся віномъ, въ нем же
єсть блудъ. Свештеникъ не треба да є убойца,
но кротакъ и смиренъ — не бійць, но кротку.
Свештеникъ треба особито да се чува, да ни на ко-
га не диже руку, да се уздржава одъ свађе и ни-
кога да се не усуди тући, ерь ће тимъ непристой-
нима поступцима бити совесть свое пастве. Ако се
онъ радо свађа са свима и често долази у ярость, на
у той учини што неодговара нѣговой кротости кою
му препоручує чинъ; то ће на нѣга гледати као на
убойцу, а не као на свештеника, чія є дужность пре-
и болѣ великодушно отрпети одъ други увреде и
оскорбленя, да бы показао тимъ свое смиреномудріє;
и быо образаць и угледъ христіянскогъ трпленя. Не
сварливу. Ово є тако исто важна дужность и пра-
вило за свештеника. Онъ є дужанъ да свой єзыкъ
уздржава благоразуміємъ, како не бы нигда допу-
стіо да на она уста, коя певаю и хвале Бога и при-
маю божествене тайне, изговара отровне поруге и
псовке. Не треба да изъ уста свештеника излази бла-
гословъ и клетва, не треба да онимъ єзикомъ про-
клинѣ човека, коимъ славимо Бога онако, као што
изъ едногъ извора неизтиче укупно сладка и горка
вода.

Не сребролюбцу. Ово треба да узму у свое
вниманіє свештеницы. Истина да подъ именовъ сре-
бролюбца, апостоль овде разуме онога, кои неправед-
но оће да стече имаѣ; алъ свештеннику не пристои,
ни да има наклоность да неправедно стече, нити да є
преданъ сребролюбію, а іоштъ више му не доликує
да подржава у себи ову гнусну страсть. Нѣгова є

дужность да буде задоволянъ са узаконѣнимъ приходима, а срамота е за нѣга да тражи оно, што му не припада; него е обвезанъ и одъ свои малы прихода, да сиротиньѣ дели, ерѣ доброхотна дателя любитъ Богъ. Апостоль далъ заповеда свештенику: домъ свой добрѣ правящу, чадъ имуще въ послушаніи со всякою честностію. Своимъ домоу онай добро управляти може, кои држи свое тѣло у чистоѣи. Домъ свой т. е. тѣло свое треба да држи у послушности а не да тѣло са нѣмѣ влада и да се не предае похотима, ерѣ ѣе у жалостно станѣ доѣи. Владаяѣи своимъ тѣломъ и примѣромъ свое чистоѣе, дужанъ е свештеникъ да и свое домаѣе поучава и држи у чистоѣи и реду. Аще бо кто своего дому не умѣетъ правити, како о церкви божіей прилѣжати возможетъ? И ко не може да извади изъ свога ока балванъ, како ѣе изъ ока другога извадити трунъ? Не новокрещенну вели апостоль. Ово свойство тражи се одъ свештеника са основомъ — не треба да се рукополаже онай, кои е скоро примію вѣру христіянску, прешао изъ езичества, па и кои е скоро оставію войничку службу, не треба да се прима у званіе црквено. Изъ оваквы лица, не треба да се скоро примаю у свештенство, да не бы се понели и пали на судъ и у мреже ѣавола. Ерѣ они, што су дугимъ временомъ навикли и чему се приучили, могу учасъ изгубити. Сва апостолска траженя односно свойства и качества лица узводимы на степень свештенства, овако се заключаю: подобаетъ же ему и свидѣтелство добро имѣти отъ внѣшнихъ, т. е. одъ иноѣрни и однадника, кои изванъ цркве православне имаю свое общине. Ма како они были неваляли и развраѣени, но они инакъ по речма апостола, треба о свештенику да имаю такво мнѣніе да е онъ непорочанъ и мударъ у обхоѣеню са паствомъ,

како не бы имали другачіе прилике да подозреваю и изобличаваю свештеника у пороцима, а крозь то и саму православну науку наше цркве хулити.

V.

Ово што самъ говорію, нисамъ изъ свое главе узео, него самъ апостолску заповедь разложію свештеницима, чимъ самъ како ми се чини, оградіо себе одъ критике и подсмеваня, као да самъ стао обяснявати оно, што е већъ познато и што е одъ мањъ важности. А почемъ самъ я свуда разлагао само апостолско поученъ, то нека се срде, ако смеду на апостола а не да мене критикую. И премда е врло обширанъ предметъ, а мое околности, принуђаваю ме да свршимъ свой говоръ о томе предмету; но дужность братске любви, нуди ме да јоштъ кою речъ рекнемъ о ономе, што се тиче начина, коимъ сумлогти ради да добию свештенство, начина, кои баца ружну сенку на високо достоинство свештеничкогъ чина. Неки по примеру Гіезія и Симона волхва купую златомъ и сребромъ благодать свештенога Епископскога чина, нимало се нестраше што кадъ тако купе свештенство, да се предаю одъ блаженога апостола Петра уедно съ тимъ Симономъ проклетству: сребро твоє съ тобою да будетъ въ погибель, яко даръ божій нещевалъ вси сребромъ стяжати (Дѣян. 8 стих. 20) и предає се одъ пророка Елисея заедно съ Гіезіемъ страшною прокази евакій, кои се стара да новцемъ купи свештенство. Ово е велико и страшно наказаніе и остаєе вечно съ томъ ирскомъ проказомъ сви, кои купую свештенство. Ерь кадъ се чимъ зарази и болує глава, то страда и болує одъ те болести и сво тѣло. Овако се смртоносно заражаваю и тешкомъ болешћу болую сви удови тѣла цркве, ако се онај, кои се по-

читуе за главу одае на оваке мрске и недостойне користи. Духовна браћа разболеваю се и ова болестъ обузима сво тѣло цркве тако, да ће се наскоро примѣтити да е цео саставъ пао у болестъ. И где се прима у свештенство лице не по своме достоинству и заслуги, него се поставляю за свештенике кои могу да плате или кои плате, наскоро ћемо видети да су постали пастири они, кои су невѣже и лаже. Кадъ се свршуе рукоположенѣ народъ обично возглашава: достоинъ, достоинъ; аль кадъ виде да се подобна лица, коя купую чинъ рукополажу, неможе другчиѣ, него ће опороченой савести повикати: недостойнъ, недостойнъ. Истина да и овакїй свештеникъ провозглашава къ народу: миръ всѣмъ, и ма да га тѣлеснимъ очима гледамо као великогъ свештеночалника, но онъ е предъ божїимъ очима великїй прокаженїкъ. Сребромъ е онъ купио себи чинъ кои нїе за нѣга, а Бога унутрашнѣ изгубїо. Тѣло е обукао у достоинство, аль е душу свою лишїо благочестїя. Тѣло кое бы имало да се подчини души, постало е заповедникъ души, а душа, коя треба да е заповедница, постала е робиня тѣла. Тѣло управя съ народомъ а душа служи ѣаволу. Тѣлу е дато свештенство а души спремлѣна вѣчна погибель. Кая полза чловѣку, аще весь мїръ прїобрящеть и отщетить душу свою? или что дастъ чловѣкъ измѣну на души своей (Мат. 10 стих. 26)? Оно што си дао за полученѣ свештенства было е злато, а што си изгубїо, то е душа. Но пытамъ я брата мога саслужителя, еръ самъ и я свештеникъ и са свештеникомъ говоримъ, одговори ми брате, кадъ си ты дао новце, шта си за то добио? Велишь да си даръ свештенства добио. Пыта ѣу юшъ: овай даръ зашто се тако а не другачїе назива? Зато, велишь мислимъ назива се даромъ, што се даруе. Дакле кадъ се не купуе него се бадава дае, даруе; зашто си ты

овай даръ купио за новце? Я по свой прилици, велишь, не бы получио свештенство, кадъ га не бы купио. Сада се изъ твога одговора види и дознае, да ты ниси даръ свештенства при рукоположеню получио, еръ ти нѣ подаренъ и ниси га заслужио да ти се подари; па зато брате, кадъ ниси овай даръ примію, како можешъ ты да будешъ свештеникъ? Сети се да е Спаситель своимъ ученицима рекао: туне пріясте, туне дадите (Мат. 10 стих. 6); па како си ты могао мислити, да даръ кои се само даруе, можешъ серебромъ, новцемъ да купишь? Правіе е рећи, да еи ты у губитку даюћи свое новце, а да ниси задобіо тимъ свештеный даръ. Іошъ самъ радъ да упытамъ мога собрата свештеника, како бы се свестраніе пытанъ исцрило. Кои дае, кажи ми брате, благодать свештенства, Богъ, или человекъ? Богъ дае, но преко човека, велишь. Человекъ полаже руке а Богъ пошилъ благодать, — свештеноначалникъ полаже немоћну десницу а Богъ благосиля свемогућномъ десницомъ; Епископъ рукополаже и узводи на степень, а Богъ удара печать. О, каква вѣра, о, каква истина! Када се человеку дае серебро, человеку, кои у овоме послу ништа друго не врши, него чини свою само дужность, коя му е поверена, то зашто да неусвоимо у овоме сву силу, Богу, кои намъ даруе овай свештеный чинъ? Заръ е у реду, заръ пристои, да поштованъмъ слуге, оскорблявамо тимъ господара? Зашто да человекъ безъ свакога права узимлъ новце, а да Богъ одъ човека трпи оскорбленъ? Но почемъ одъ тебе Богъ за подареный ти чинъ ништа не тражи; то по комъ основу да епископъ тражи од тебе наплату за чинъ? Богъ е благоволио даровати человеку туне; па заръ человекъ одъ човека да иште новце туне — бадава? Богъ человеку као многимиловивый шилъ даръ бадава; па заръ свештеноначалникъ безъ сваке потребе и права да отимлъ? Что бо имаши, еже нѣси прі-

ялъ; аще же и пріялъ еси, что хвалишися, яко, не пріемь (i. Кор. 4 стих. 7)?

VI.

Ето до каквогъ се пониженя доводи свештеный чинъ! Ево шта раде пастири. о коима вели слово божіе: вы есте свѣтъ міра (Мат. 5 стих. 14)! Ето каквою се нечастивости одаю они, коима самъ Господъ вели: вы есте соль земли! Ако е светлость цркви свештеникъ, одъ Бога поставльный зато, да растеруе мракъ незнаня словомъ свое проповеди, да долази до дубльине срца людеки; то како може да онъ самъ седи у густой помрчини незнаня божіега закона? Ахъ! не гине онъ самъ достойно за зла своя дѣла; него на горку жалость, са собомъ вуче на вечне паклене муке и друге. Заръ се ты називльшь солию само зато, да увеличавашъ горчину зломудруюѣи? Кадъ веѣкъ немашъ ове сласти, зашто се доводишь до тога, да те газе нечистимъ ногама нечисте животинъ? Еръ ниси у станю ни себе, ни друге да поучишь и уразумишь. Но ово іошь ніе све. Ты си приміо на себе дужность у цркви такву, какву у човеку имаю очи, да бы тѣло цркве преко тебе добіяло светлость, па како вршишь свою дужность? Отишао си на оно место, где пороци као некій мракъ, не даю ни теби да изиѣешь на видело, па и други-ма не пушташь да виде светлость, еръ си ій закло-нію ты одъ светлости. Аще око твое просто бу-детъ, вели св. Евангеліе, все тѣло твое свѣтло будетъ (Мат. 6 стих. 22). То естъ, ако пастиръ, кой треба да е светило тѣлу цркве, светли светомъ простотомъ и невиношѣу; то ће сва црква сіяти светлошѣу нѣговы добродѣтели. Аще ли око твое лукаво, все тѣло твое темно будетъ (Мат. 6 стих. 23). То етъ, ако е пастиръ кой е обвезанъ да саобщтава светлость своіой пастви, по-

мраченъ гнусношћу порока; то шта ће бити са прочимъ людма, кои немогу да сами виде, нити имаю у себи светлости? Шта да ради простый народъ, када се пастирь нѣговъ одао на безаконый и порочный животъ? Неће ли и онъ поћи за нѣимъ? Ерѣ тешко ће простъ народъ држати да е безаконо оно, што свештеникъ свршуе као да е законо. Обично простъ светъ оно ће хвалити, што пастири нѣгови налазе да е хвале достойно и у чему они налазе за себе утѣху. Нико се одъ света неће сумняти, нити ће двоумити да оно ради, што свештеникъ ради. Дакле ты можешъ да будешъ правый свештеникъ само онда, када твоє владанѣ одговара имену, а име буде сагласно са твоимъ дѣлима.

VII.

Чини ми се да самъ доста говорю своимъ са-служительима и да самъ у беседи обясню важность и дужности чина свештеногъ. Надамъ се да ће они ценећи висину свога чина, старати се да се држе чисто и достижу савршенства свое нравственности и примѣрногъ живота. Неће они држимъ поставляти све само у единомъ имену, него ће се бринутти да врше и свештене дужности, кое налаже чинъ и име. Но уедно знамъ и то, да неће сви свештеници и пастири бити задовольни са овимъ моимъ дѣломъ, ерѣ неће хтети да се владаю онако, како самъ я овде изложю. Алѣ имамъ увѣренѣ, да ће се између пастира наћи, кои ће желети и кои ће се старати да овако поступаю, као што я написа, па ће се усрдно съ вѣромъ Богу молити за спасеніе мое душе. Критика подсмевача и злуреди людій шкодити ми неможе нимало; алѣ ће ми молитве свето живећи мужава свагда облакшавати и помагати. А ты, о, Господи Боже, кои си ми помагао у овомъ послу своіомъ благодаћу, самъ подкрепи све пастире и учини да врше ово, што е по твоіой вољи написано, и за то и нѣима и мени даруй твоє царство, кое си обећао светима и праведнима у будућемъ веку. Аминѣ.

САДРЖАЙ.

Св. Василия вел. слово	прво	страна	3.
„ „ „	друго	„	7.
„ „ „	треће	„	22.
„ „ „	четврто	„	25.
„ „ „	пето	„	33.
Огласителна слова монахињи	прво	„	38.
„ „ „	друго	„	47.
„ „ „	треће	„	55.
„ „ „	четврто	„	62.
Кратка правила монашеска		„	70.
Поученіе архіерейско Архимандриту или Игуману		„	80.
Поученіе арх. братству		„	84.
О важности и свойствама свештеногъ чина Амвросія		„	85.

Ref. to No. 22

Between you and me must be
 something new and better. It is
 the only way to the future
 of the world. We must
 be better than we are
 now. We must be
 better than we are
 now. We must be
 better than we are
 now.

Yours

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р19 Ср II 456.1